Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...й 1921 оной ...н 21-һээ гарана | № 204 (15827) | 1981 оной сентябриин 4, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

БРЯНСКА ОБЛАСТЬДО ЕРЭҺЭН ТУХАЙ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев сентябриин 1—2-то Брянска областьдо ерэбэ. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые, «1981 — 1985 онуудта РСФСР-эй Хара бэшэ хүрьһэтэ нютагуудай хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ ба ашаг үрыень дээшэлүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бэелүүлхэ талаар Брянска областиин партийна организацинуудай хэһэн хүдэлмэритэй танилсаба.

М. С. Соломенцев хэдэн колхоз, совхозуудаар ябаһан байна. Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хуряалгын бүхы хүдэлмэриие таарамжатай һайн болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа дүүргэлгэдэ, мал ажалай продуктнуудые, ороохо таряа болон эдэ үдэрнүүдтэ область дотор үргэнөөр малтагдажа эхилһэн хартаабха хуряаха, гүрэндэ худалдаха түсэбүүдые, социалис уялгануудые дүүргэлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдаһан байна. Элбэг хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ асуудалнуудта гол анхарал хандуулагдаа. Колхоз, совхозуудта ерэхэ жэлэй ургасын түлөө тэмсэлэй ямараар ябуулагдажа байһан тухайнь М. С. Соломенцев һонирхобо.

Хүдөө нютагай социальна хүгжэлтын асуудалнуудта, мэргэжэлтэдые түбхинүүлэн һуурижуулгада, эдэнэртэ шухала хэрэгтэй гэр байра барилгада, ажаһуудалай эрхэ байдалые хангалгада, хамһабариин ажахынуудые хүгжөөлгэдэ мүн лэ анхаралаа хандуулһан байна.

Тусхайлбал, Брянскын машина бүтээлгын завод ба Дятьковско хрустальна завод гэхэ мэтэ промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэй, хүдэлмэришэдтэй уулзалгануудай үедэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын, бүхы зүйлэй продукцинуудые, тэрэ тоодо арадай хэрэглэмжын эд бараа ехээр үйлэдбэрилхын, шанарыень һайжаруулхын тула бии байгаа нөөсэнүүдые, арга боломжонуудые бүрин хүсэдөөр хэрэглэхэ тухай хөөрэлдэбэ.

М. С. Соломенцев областиин партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ үгэ хэлээ.

Партиин обкомой нэгэдэхи секретарь Е. И. Сизенко, областной гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ И. Я. Поручиков гэгшэд М. С. Соломенцевтой хамта ажахынуудаар, предприятинуудаар ябалсаһан байха юм.

(ТАСС).

«ХЭЛХЕЭ ХОЛБООН - 81» ГЭҺЭН УЛАСХООРОНДЫН ВЫСТАВКЭ

Эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтын үе саг хэлхеэ холбооной хэрэгсэлнүүдые хүгжөөлгэдэ ехэ эрилтэнүүдые табина. Тэдэ арадуудай хоорондо үгэеэ ойлгоцолгые бэхижүүлгэдэ улам ехэ үүргэ нүлөө үзүүлдэг болоно. Эгээл иимэһээ «Хэлхеэ холбооной хэрэгсэлнүүд обществын ба хүнэй аша туһада» гэһэн уряатай выставкэ сентябриин 2-то Москвада нээгдэбэ.

Гол шухала һалбаринуудай нэгэндэ дэлхэй дээрэ түйлагдаһан эрдэм, техникын амжалтануудай харалгада хабаадагшадые тэрэ нэгэдүүлнэ. 23 оронойхидууд ниислэл хотын «Сокольники» гэжэ сэсэрлиг соо эмхидхэгдэһэн павильонууд дээгүүр дэлбэн намилзана. Эды оронуудай предприятинууд, эмхинүүд, фирмэнүүд продукцияа эндэ табиба.

СССР-эй Худалдаа наймаанай-промышленна палатын үүргэ нүлөөгөөр эмхидхэгдэһэн выставкын национальна таһагуудай олонхинь һүүлэй жэлнүүдтэ мэдээсэлнүүдые суглуулха, хадагалха, болбосоруулха, дамжуулха, эрдэм, техникын хурдан түргэнөөр хүгжэлые элирхэйлэн харуулна.

Хүнүүдые, арадуудые ойртуулан дүтэлүүлхэ, хани барисаае, харилсаа холбоое бэхижүүлхэ хэрэгтэ нүлөөлхэ гээшэ мүнөө үедэ хэлхеэ холбооной хэрэгсэлнүүдэй бэелүүлдэг үндэр ехэ, һайн һайхан зорилго болоно, гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихоновэй выставкэдэ хабаадагшадта айлшадта эльгээһэн амаршалга дотор тэмдэглэгдэнэ.

СССР-эй Худалдаа наймаанай-промышленна палатын президиумэй түрүүлэгшэ Б. А. Борисов выставкын эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ хэлхеэ холбооной хэрэгсэлнүүдэй промышленностиин министр Э. К. Первышин «Сокольники» выставкэ нээлгын үедэ үгэ хэлэбэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Л. В. Смирнов выставкэ нээгээ. (ТАСС).

«ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БА СОЦИАЛИЗМЫН ТҮЛӨӨ»

КОПЕНГАГЕН. (ТАСС). «Эб найрамдалай ба социализмын түлөө КПСС-эй XXVI съездын документнүүд болон тэрээн дээрэ хэлэгдэһэн үгэнүүд» гэжэ Копенгагенай «Тиден» гэдэг хэблэлэй датска хэлэн дээрэ олон хэһэгээр барлан гаргаһан суглуулбари нэрлэгдэнэ. КПСС-эй XXVI съездэ КПСС-эй ЦК-гай тоосоон, дотоодын болон гадаадын политикын талаар партиин бэелүүлхэ ээлжээтэ зорилгонууд, совет коммунистнуудай хуралдаанай бусад материалнууд энэ суглуулбарида оруулагдаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэл дотор совет коммунистнуудай зүрхэ сэдьхэлые доһолгожо байһан асуудалнууд гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдээ гэжэ Даниин Компартиин ЦК-гай гүйсэдхэхэ комитедэй ба секретариадай гэшүүн И. Нерлунд суглуулбариин оршол соо бэшэнэ. Тэрэ КПД-гэй делегациин бүридэлдэ орожо, КПСС-эй XXVI съездын хүдэлмэридэ хабаадалсаһан байгаа. Энэ документ марксизм-ленинизмын һургаалые саашадань хүгжөөһэн документ болоно.

Эб найрамдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлые үргэлжэлүүлгын асуудалнуудта хабаатай элидхэлэй бүлэгүүд дэлхэйн олониитын анхаралые илангаяа ехээр татаа.

Съездын үндэр трибуна дээрэһээ Л. И. Брежнев эб найрамдал болон шахардуу байдал һуларуулгые бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн тодорхой үүсхэлнүүдые гаргаа һэн. Эдэ дурадхалнууд нэгэшье оронойхи национальна аша туһада аюул тохёолдуулхагүй, харин бүхы гүрэнүүдэй аша туһада харюусаха байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэдэ дайнай аюулые яажа сарахаб, арадуудай хоорондо үгэеэ ойлгосолгонуудые яажа бэдэрхэб гэһэн харгы заана бшуу.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Советскэ Союзай эб найрамдалта политикада, хөөрэлдөөнүүдые үргэлжэлүүлхэ, дээдэ тушаалтай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгануудые үнгэргэхэ, буу зэбсэг бүтээн гаргалгые бултадаа хорооходо хүсэлэнтэй байһыень батадхаба.

СССР-эй түйлаһан амжалтанууд мүнөө үедэ дэлхэй дээрэ боложо байһан бүхы үйлэ хэрэгүүдтэ нүлөөлнэ гэжэ автор тэмдэглэнэ. Л. И. Брежневэй элидхэл соогоо хэлэһэн эдэ үгэнүүд гүнзэгы удха шанартай: «Социализмын үүргэ нүлөөе энэ тэрэ аргаар өөһэд дээрээ үзөөгүй тиимэ орон гү, али бүлэг оронууд, үзэл сурталай гү, али политическэ хэлбэрил байхагүй. Хоридохи зуун жэлэй һүүлэй үеын бодото байдал иимэл даа».

ХҮН ЗОНОЙ ЭЛҮҮРЫЕ ХАМГААЛХА

Гипербарическа медицинын талаар уласхоорондын VII конгресс сентябриин 2-то Москвада хүдэлмэреэ эхилбэ. 24 оронойэрдэмтэд, врачнууд, мэргэжэлтэд «Космос» гэжэ гостиницын Конгрессүүдэй зал соо суглараа. Гипербарическа медицинын үндэһэ һуури табилсагшадай нэгэн академик Б. Петровский хуралдаае нээбэ. Конгрессэй президент, СССР-эй Науканүүдай академиин гэшүүн-корреспондент С. Ефуни оролто үгэ хэлэхэдээ, клиническэ медицинын шэнэ шэглэлэй ехэ удха шанартай байһые, тэрэниие хүгжөөлгэдэ совет эрдэмтэд болон инженернүүдэй горитой хубитаяа оруулжа байһые онсолон тэмдэглээ. Конгресс сентябриин 6 болотор хүдэлмэрилхэ.

(ТАСС).

Республикымнай ажалай үдэр

[А]ЛМАЛТА, АРЬБАЛАЛТЫН ТҮЛӨӨ

[Х]арбан нэгэдэхи табан жэлые эхилжэ [х]эдаа, Мысовой станциин локомо[тив]на депогой машинистнүүд табан жэ[лэй] түрүүшын жэлэй хугасаа соо 300 [мян]ган киловатт-час электрын элшэ хү[сэ], 40 мянган килограмм дизельнэ тү[лишэ] алмаха зорилго урда табиһан юм. [Э]нэ үндэр социалис уялгаяа тус коллек[тив] нэрэтэй солотойгоор бэелүүлжэ байн[а]. Байгша оной үнгэрһэн найман һа[рын] дүнгөөр түмэр замшад 280-яад мян[ган] киловатт-час электрын элшэ хүсэ [алма]ба. Энээнһээ тобшолходо, жэлэйнь [алма]лтын уялга болзорһоо холо урид [дүү]ргэгдэхэ байһаниинь дамжаггүй. Мүн [диз]ельнэ түлишэшье хараалагдаһан хэм[жээ]һээ 25 мянгаад килограммаар бага [хэ]рэглэгдээ.

Электрын элшэ хүсэ, түлишэ гамтай[гаа]р гаргашалха хэрэгтэ депогой түрүү машинистнүүд үльгэр жэшээ харуулна. [Жэ]шээнь, электровозой машинист С. Г. [Ху]саинов долоон һара соо дүшэ гаран мянган киловатт-час элшэ хүсэ алмаһан байха юм. Тинхэдэ коммунист А. Ф. Плотниковой хэһэн алмалта энэ хугасаа соо хори гаран мянган киловатт-час болоо.

«Мысовая — Слюдянка» гэһэн зам дээрэ электропоездые Г. Н. Торженсмех гэгшын толгойлдог бригада жолоододог юм. Бригадын гэшүүд В. В. Селиверстов, А. П. Скосырский, В. В. Чупохо гэгшэд бултадаа нэгэн һаналтайгаар алмалтын түлөө тэмсэдэг. Тиин тус бригада арба гаран мянган киловатт-час элшэ хүсэ алмаад байна.

Депогой түрүүшүүлэй нэгэн, машинист Г. А. Почкай тепловоз жолоододог. Найман һара соо тэрэ 4 мянга гаран килограмм дизельнэ түлишэ алмаба. Энэ депо дотороо эрхим дүн гээшэ. Тинхэдэ тепловозой машинистнүүд М. Макеко, В. Казашвили гэгшэд мүн лэ алмалтын түлөө оролдонод.

С. БОГУСЛАВСКИЙ.

В. С. Васильева (зураг дээрэ) олон жэлэй туршада сигнализаци болон хэлхеэ холбооной Улаан-Үдын дистанцида механигаар хүдэлнэ. Приборнуудые һайн шанартайгаар бүтээдэг, ажалай үндэр бүтээсэ түйладаг Валентина Семёновна залуушуулые һурган хүмүүжүүлэгшэ гэжэ суурхадаг. һүбэлгэн ухаатай энэ эхэнэр дистанциингаа НТО-гой бүлэгые хүтэлбэрилдэг. Жэлһээ жэлдэ социалис мүрысөөндэ илажа гарадаг В. С. Васильевагай дүрэ зураг ВСЖД-гэй управлениин Хүндэлэлэй самбарта саг үргэлжэ байдаг.

М. СУТУРИНАЙ фото.

[Т]ҮРҮҮШЫН ГЕКТАРНУУД

[Са]яхан Баргажанай [рай]оной ажахынуудай хү[дэлм]эрилэгшэдэй, ахамад [инж]енернүүдэй, агроно[мууд]ай болон тракторно[й п]ан ажалай бригадын [бриг]адирнуудай хабаадал[тай]й семинар Хүйтэндэ [үн]гэргэдэбэ. Энэ жэлэй [...]эр хүндэ сагай ула[мжа]лаа уламжалжа, ороо[хо] тарянай, мүн ногоон [һол]оомоной набтараар ур[г]ан дээрэһээ, тэрэниие [...]р аргаар хуряахаб гэ[һэн] асуудал зүбшэн хэл[э]лсэһэн байна. Набтар, [...]-35 сантиметр үндэр [...] тарянай ургаса һай[наа]р хуряажа абахын ту[лада] механизаторнуудай [хүд]элмэриин нормо доо[ш]уулха, хүлһыень дээшэлүүлхэ талаар хэмжээ ябуулганууд хараалагдан баталагдаа.

Мүнөө район дотор ногоон һолоомон сабшагдажа эхилбэ. Баргажанай совхозой механизаторнууд ажал хүдэлмэриеэ гуримтайгаар эмхидхэжэ, түрүүшын хэдэн арбаад гектарай таряа сэхэ, мүн амяарлан хадаба. Тинхэдэ Шитханай совхозой механизаторнууд үһалагдадаг талмайһаа дунда зэргээр гектарай 12 центнер ороохо таряа абана.

Эдэ үдэрнүүдтэ район дотор түрүүшын 200 гектар ногоон һолоомон сабшагдаба.

Д. ГАРМАЕВ.

[Ш]ЭНИИСЭ ХУРЯАГДАНА

[...]эхоной механизаторнууд [эдэ ү]дэрнүүдтэ таряагаа ху[ряажа] захалба. Хэды ган [гач]ур болоошье һаань, Ту[...]н талын тарялангай [...] нёдондонойхиһоо һайн [...] тодорхойлогдоо.

[XX]X партсъездын нэрэмжэ[тэ] колхозой механизаторнууд [энэ] жэлэй тарянай набта[р] [...]ш нгэнээр ургажа бай[һа] [т]араада абажа, тэрэ[ниие] гээлтэгүйгөөр хуряаха [...] яһала бэлдэһэн, ком[байн]уудаа доогуур хада[ха] тааруулһан байха юм. [М]анай эдеэшэхэлээр лэ [комб]айнернууд ажаллажа оро[...]

Түхэмэй отделениин таряалан дээрэ ургаһан шэниисые комбайнернууд Петр Лумбунов, Батор Романов, Бимба Ухинов, Дамба Лумбунов гэгшэд сэхэ хуряажа байна. Түрүүшын хоёр үдэрэй туршада эдэнэр 500 центнер таряа тоог дээрэ оруулаа.

Мүн энэ 5 комбайнаар шэниисэ амяарлан халаглана. Зуугаад гектар таряан баал болгогдоо. Иигэжэ эдэнэр Сэлэнгынгээ район дотор түрүүлэн ургасаяа хуряажа эхилээ.

И. НАМСАРАЕВ, манай корр.

ЯАРАЛТАЙ ХЭМЖЭЭНҮҮДЫЕ АБАХААР БОЛОО

1981 оной августын 31-нэй байдалаар сабшалангай ба таримал ногооной 40 процентнь хуряагдаадүй, үбһэ бэлэдхэхэ түсэб 35 процент, сенаж дараха — 73, ногооной гурил гаргаха — 52, набшаһата тэжээл суглуулха түсэб — 75 процент дүүргэгдээ, оройдоо 207 мянган тонно силос дарагдаа.

РАЙОНУУДАЙ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭХЭ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ

(процентээр).

Районууд	Сабшалангай, таримал ногооной сабшагдаһаниинь	Бэлэдхэгдэһэн үбһэн	Дарагдаһан сенаж	Ногооной гурил	Силос (мянган тонно)
Баргажанай	78	51	32	27	7,0
Баунтын	51	20	—	—	—
Бэшүүрэй	54	44	131	52	13,1
Зэдын	58	30	91	50	7.5
Яруунын	35	14	22	78	32,2
Загарайн	53	26	76	35	4.6
Захааминай	91	39	10	33	20.6
Кабанскын	135	91	104	82	18 0
Хэжэнгын	68	26	97	88	15.0
Хурамхаанай	59	42	38	80	20,8
Хяагтын	55	58	242	49	7.4
Мухар-Шэбэрэй	52	27	12	62	6.0
Ахын	45	17	—	—	—
Прибайкалиин	67	40	—	46	0,8
Хойто-Байгалай	53	26	—	—	1.0
Сэлэнгын	44	31	67	26	4.0
Түнхэнэй	103	42	100.7	60	35.3
Улаан-Үдын	55	43	72	32	4,1
Хоринн	50	25	69	31	9,5
Республика бүхыдөө	60	35	73	52	207,7

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин эндэ толилогдоһон мэдээсэл дээрэһээ харахада, үбһэ, тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри үшөөл хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Олонхи районууд үбһэ бэлэдхэхэ, набша намаа суглуулха, силос дараха арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэнэгүй. Теэд саг ошожо, набша намаан шарлажа, ногоон хагдаржа захалаа.

Хэрбээ ажалаа зүбөөр эмхидхээд, социалис мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлээд, хүн зоной дунда ойлгуулажа, эмхидхэлэй хүдэлмэри оролдосотойгоор ябуулбал, тэжээл бэлэдхэлгые нилээд хурдадхажа болохо гэжэ түрүү бригада болон звенонууд, ажахынууд ба районууд гэршэлэн харуулна. Эдэнэрһээ жэшээ абамаар.

Тэжээл бэлэдхэлгээр урдынхидаал адли Кабанскын районой ажахынууд эрхимлэжэ ябана. Эдэнэр урдань сабшагдадаггүй Сэлэнгэ мүрэнэй арал, шугын ногооое ехээр хуряажа абаа. Энээнэй ашаар эдэнэр 150 мянга гаран центнер үбһэ бэлэдхэжэ, 10 мянга гаран тонно сенаж даража шадаа. Мүн 1900-гаад тонно ногооной гурил гаргаһан байна. Энэнь нёдондо жэлэйхиһээ нилээд дээгүүр болоно. Мүн Хяагтын, Улаан-Үдын районуудта нёдондонойхиһоо ехэ үбһэн бэлэдхэгдээ.

Үбһэ, тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри Хяагтын районой Хүдэриин, Сэлэнгын районой Тельманай нэрэмжэтэ совхозуудта, Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ, Бэшүүрэй районой «Победа» колхозуудта болон бусад түрүү ажахынуудта хурданаар ябуулагдажа, мүнөө үедэ дүүргэгдэхэеэ байнхай. Жэшээнь, үбһэ, тэжээл ехээр бэлэдхэхэ үүсхэл республика доторoo гаргаһан Хүдэриин совхозой хүдэлмэришэд мүнөө 20 мянга гаран центнер үбһэ һурилжэ, түсэбөө хэтэрүүлэнхэй. Сентябриин 10 хүрэтэр эдэнэр үбһэеэ хуряажа дүүргэхээр. Эдэ үдэрнүүдтэ кукурузаяа хуряажа, силос даража байна.

Тиигэбэшье республикын олонхи районуудта тэжээл бэлэдхэлгэ мүнөө үе сагай эрилтэ ханганагүй. Илангаяа Яруунын, Хэжэнгын, Загарайн, Мухар-Шэбэрэй, Хоринн районуудай ажахынууд тэжээл бэлэдхэлгээр гээгдэжэ ябана. Яруунын районой колхоз болон совхозууд хура бороон һаатуулна гэһэн шалтаг урдаа баряад, мүнөө болотор сабшалангайнгаа ехэнхи хубиие хуряажа абаагүй байһаар. Тиин энэ районой ажахынууд хура бороотой сагта сенаж даража абаагүй байһаниинь гэмшэлтэй.

Зэдын районой олонхи ажахынуудта үбһэ ногооной ургаса яһала һайн байбашье, тэрэниие саг соонь хуряажа абаха хүдэлмэри мууса эмхидхэгдэнхэй. Районой ажахынуудта жэжэ, хүсэ багатай звенонууд эмхидхэгдээд, тэдэниинь хэрэгтэй техникээр, зэр зэмсэгүүдээр хүсэд хангагдаагүй байһаар. Энэнь үбһэ хуряалгада ехэхэн һаад ушаруулна. Илангаяа Бичурай(?) Байдал Тоориин совхоздо үзэгдэнэ. Эндэхи хүн зон үбһэ хуряалгада бүгэдөөрөө хабаадуулагданагүй. Нютагай сельскэ Соведэй гүйсэдком энэ талаар зохихо хэмжээ абанагүй.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые түсэхээр бэшэ.

Үбһэ, сенаж, силос, ногооной гурил, набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэхэ гээшэ колхоз, совхоз бүхэнэй мүнөөдэрэй шийдхэлхы хэрэг болоно. Тиигээл һаа, адууһа малай ашаг шэмэ дээшэлжэ, гүрэндэ малай ажалай продуктнуудые худалдаха түсэбтэ даабаринууд амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ байна ха юм.

УРМАШУУЛГА УДХАТАЙ

Бидэ колхозойнгоо правлени болон парткомой зүблөөн дээрэ отделени бүхэндөө үбһэ хуряаха түсэб тодорхойлжо, үбһэндэ хабаадагшадые урмашуулха талаар ажалай түлөөһэ баталан абаа һэмди.

Ажахыдамнай ажалай нэмэлтэ түлөөһэн зохёогдожо баталагданхай. Урдандаа сабшагдангүй орхигдошодог газарнуудта гар хажуураар сабшажа, мянган центнер үбһэ хуряаһан отделенидэ 500 түхэриг шан үгтэхэ ёһотой. Теэд эдэ үдэрнүүдтэ хура бороо ехээр орожо, нэгэшье отделени хараалһан даабаряа дүүргэжэ шадаагүй. Мүнөө сентябриин 5 болотор һайн шанартай үбһэ хуряажа, даабаряа дүүргэһэн отделенидэ 1000 түхэригэй шан барюулхабди.

Мүнөө колхозниггуудай 1981 онло тэжээл бэлэдхэлгээр Хяагтын районой Хүдэриин совхозой хүдэлмэришэдэй, манай районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозниггууд болон мэргэжэлтэдэй республика доторoo гаргаһан үнэтэ үүсхэлые һайшаан дэмжэжэ, улам зоригжолтойгоор ажаллажа байнхай.

Р. НАСЫРОВ
Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхозой профкомой түрүүлэгшэ.

Репортаж

ХАЛУУН ХАҺА ЭХИЛЭНХЭЙ

Улаан-Үдын мяханай комбинадта ажалайнь эгээл халуун хаһа оронхой. Эндэ мүнөө адууһа мал, шубуу үүсэлэлгэ эхилээд байча.

Бидэ комбинадай холодильнигай мяха блогуудболгон хубаарилжа хадагалдаг таһагта оробобди. Эндэ А. М. Корчугановагай бригада хүдэлдэг юм. Һаяхан тус бригада «Бурмясопром» нэгэдэлэй эрхим бригада гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн.

Апполинария Максимовнатай өөртэйнь хөөрэлдэхэ арга олдобогүй.

— Хүлисыт даа, сүлөөгүй байгдана. Конвейер лэ хадаа конвейер ха юм, халташье һаатахын аргагүй.— гээд тэрэ уринаар миһэрээ һэн. Үнэхөөрөөшье эндэ хөөрэлдэжэ байха забда үгы. Ганса бригадир А. М. Корчугановагай бэшэ, мүн М. Н. Сафоновагай ударидадаг мяха шулагшадай, Т. И. Воробьевагай толгойлдог багсалагшадай бригаданууд, ашаалагшад В. Степанов, С. Цыренов гэгшэд болон бусад ехэл сүлөөгүй хүдэлнэд.

Участогай хүдэлмэриие ударидажа байһан мастер Нина Яковлевна Солдатова халта забһарлаха зуураа нигэжэ хөөрэнэ:

— Мүнөө бүхы хүдэлмэришэднай ажалай үндэр эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Мал олоор үүсэлэлгын энэ халуун хаһала хүн бүхэн ехэ харюусалгатай байһанаа ойлгоно бшуу. Август һарын дүүрэтэр комбинат 650 тонно алуунай мяха шулажа хүргэхэ түсэбтэй юм. Манай участок бүтээдэг продукциингаа шанарта онсо анхаралаа табина. Мяха шулаха, хүргэхэ, бэлэн болоһон продукци багсалан бэлдэхэ гэхэ мэтэ ажалай шанарые хүдэлмэришэд өөһэдөө нарииваар хинан шалгадаг заншалтай. Эдэ бүхы хүдэлмэри эндэ А. М. Корчугановагай бригадын ажаллажа байһан газарта түгэсхэгдэнэ гээшэ. Тиимэһээ тус бригадын харюусалга илангаяа ехэ.

Апполинария Максимовна Корчугановагай, тэрэнэй бригадын нэрэ соло комбинадтаа хүндэтэй юм. Энэ бригадын хэһэн ажал хэзээшье эрхим шанартайгаар бүтээгдэдэг гээд эндэ булта мэдэдэг. Юуб гэхэдэ, тус коллективтэ булта үнэн сэхэ, урагшаа һанаатай, оролдосотой бэрхэ, хүнүүд хүдэлдэг. Ажалдаашье, ниитын уялгата хүдэлмэри, даабаринуудташье эндэ нэгэ адли харюусалга ехэтэйгээр хандадаг.

Хододоо үнэн сэхэ ябаха, ажалдаа оролдожо хандаха үльгэр жэшээ бригадир А. М. Корчуганова өөрөө харуулдаг. Комбинадай уншнэй хүдэлмэришэн, үндэр дээдэ гарай мэргэжэлтэ А. М. Корчуганова суг хамта хүдэлдэг нүхэдтөө үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг, өөртөөшье, нүхэдтөөшье үндэр эрилтэтэйгээр хандадаг хүн юм. Тэрэнэй нүхэд, бригадынь гэшүүд Л. Ермолова, В. Назарова гэгшэдшье мүн лэ залан сэхэ зантай зон. Тиимэһээ хойрог залхуу зон, зоной зөөри үригшэд шүүмжэлдэ ородог.

Участок дээрэ А. М. Корчугановагай бригадатай хамта үшөө далаад хүн хүдэлнэ. Эндэ комбинадай бүхы завод, цехүүдһээ хүнүүд сугларанхай. Мүн ажалай практика гаража байһан студентнүүдшье бии. Бултадаа энэ харюусалгата хаһын үедэ эбтэй нэгэ коллектив болонхой, нэгэ һанал, нэгэ эрмэлзэлтэйгээр хүдэлнэ. Үдэр бүри участогта 17 тонно мяхан блогууд болгогдоно. Мастер Н. Я. Солдатовагай хэлэһэнэй ёһоор, энэ яһала ехэ үрэ дүн.

Л. СИНЕГРИБОВ.

УРГАСЫН ДЭЭЖЭ-ГҮРЭНДӨӨ

[БЭ]ШҮҮР. Районой партийно-ажахын эдэбхи[тэдэй] суглаан уржадэр боложо, ороохо таряа [гээлтэгүй]гөөр хуряаха ба тэжээл бэлэдхэлгые хур[дадхах]а асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна.

[Р]айоной колхоз болон совхозуудай таряалан [эндэ] яһала һайн ургаса гаранхай. Һүүлэй жэл[нүүд]тэ тохёолдоһон ган гасуур эндэхи таряашад[ай ...] бэрхэшээлнүүдые ушаруулһан байха. [...] үрэһэ хүрэнгэеэ һайнаар бэлдэжэ, [тарила]а эгээн зохид болзорто үнгэргэжэ, га[...] һайн шанартайгаар элдүүрилһэнэй ашаар [энэ] жэлэй сагай уларилай бирагүй байгаашье [...], тэрэниие амжалтатайгаар дабажа гараа.

[Р]айоной ажахынууд энэ жэлдэ ороохо таряагаа богони болзорто, гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха гэжэ шиидэнхэй. Олохон коллективүүд гүрэндэ ороохо худалдаха ба үрэһэ хааха түсэбтэ даабаринуудаа нилээд үлүүлэн дүүргэхэ уялга абанхай.

— Манай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой коллектив энэ жэлдэ гүрэндөө 15 мянган центнер таряа худалдаха түсэбтэй байбал, тэрэнээ 20 мянга гаран центнертэ хүргэхэ зорилготой, —гэжэ тус колхозой түрүүлэгшэ Е. З. Утенков мэдүүлээ.

Бүхыдөө районой таряашад Эхэ ороной амбаарта 100 мянга гаран центнер таряа оруулха байна.

Районой ажахынуудта тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри үргэлжэлһөөр. Малай фермэнүүд энэ жэлдэ өөһэдын тэжээлээр хүсэд хангагдаха байна.

Эдэбхитэдэй суглаан дээрэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** үгэ хэлээ.

Суглаанай хүдэлмэридэ КПСС-эй ЦК-гай инструктор **Н. Я. Федотов** хабаадаа.

ХЯАГТА. Энэ жэлдэ сагай уларилай таагүй байгаашье һаань, Хяагтын районой ажахынуудай поли дээрэ яһала һайн ургаса гаранхай. Энэмнай эндэхи таряашадай, механизаторнуудай шадабаритай бэрхэ ажалые харуулба. Шэниисэ, хара таряан һайнаар ургуулагдаа, обёос болон ешмээн ехээр суглуулагдана.

Ехээр оролдожо ургуулһан таряагаа һайнаар хуряажа абаха саг хүрэжэ ерэнхэй. Эндэхи «Дружба» колхозой түб һууринда районой партийна эдэбхитэдэй суглаан һаяхана боложо үнгэрөө. Районой колхоз болон совхозуудай ургаса хуряалгадаа хэр зэргэ бэлэдхэлтэйгээр ороһон тухай партиин райкомой нэгэдэхи секретарь **К. Д. Лубсандоржиев** хэлэбэ.

Мүнөө үедэ эндэхи ажахынууд ургасаяа саг соонь, гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха, гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө дүүргэхэ аргатай. Жэшээнь, «Родина» колхозой гэшүүд гүрэндөө 25 мянган центнер таряа тушааха, түсэбөө 9 мянган центнерээр үлүүлхэ уялга абаа. «Дружба», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозууд, Хүдэриин совхоз таряа худалдаха түсэбөө хоёр дахин үлүүлхээр уялга абанхай. Тиигэжэ бүхы районоороо адагынь 75 мянган центнер таряа гүрэнэй амбаарта оруулжа, өөһэдыгөө үрэһэ хүрэнгээр хүсэд хангаха байна.

Партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ЭМХИДХЭЛЭЙ

ХҮДЭЛМЭРИ НҮЛӨӨ ЕХЭТЭЙ

Партийна бүлэгүүд ажалша коллективэй эгээн доодо шата болохо бригада, халаан, фермэ болон участогуудта хүдэлмэрнеэ ябуулжа, түсэбтэ даабаринууд болон социалис уялгануудай дүүргэлтые хангахаһаа гадна, үйлэдбэриин ашаг үрэ, хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхын түлөө тэмсэхэ уялгатай. Партийна бүлэгэй коммунистнууд коллективэйнгээ ажалай, ажабайдалай али бүхы асуудалнуудые хинан хаража байдаг. Үйлэдбэриин эмхидхэл, шэнэ юумэ нэбтэрүүлгэ, социалис мүрысөө дэлгэрүүлгэ, ажалай болон үйлэдбэриин журам бэхижүүлгэ, коллективэй гэшүүдые хүмүүжүүлгэ хадаа тэдэнэй хүдэлмэриин гол зорилгонь болоно бшуу.

Эдэ гол зорилгонуудаа бэелүүлхэ ямар арганууд партийна бүлэгтэ бии гээшэб? Нэн түрүүн, тэрэ коллективэйнгээ гэшүүн бүхэнииe даажа абаһан ажалайнгаа түлөө харюусалга ехэтэй байхаар хүмүүжүүлхэ, коллектив дотороо эбтэй эетэйгээр, бэе бэедээ туһалалсан хүдэлхэ ажалай эрхэ байдал тогтоохо зэргэтэй. Тэрэшэлэн партийна бүлэгэй коммунист бүхэн ажалдаа, ажабайдалдаа хододоо түрүү зэргэдэ ябажа, бусадта жэшээ харуулха болоно бшуу. Тэдэнэр өөһэдынгөө үндэр бүтээсэтэ ажалай жэшээгээр суг хүдэлдэг нүхэдөө шэн зоригто хэрэгтэ элсүүлхэһээ гадна, тэдэниие хүмүүжүүлнэ.

Партийна бүлэгэй хүдэлмэри. эдэбхи үүсхэл нэн түрүүн партгрупоргһоо сэхэ дулдыдаха байна. Хэрбээ тэрэнэй ажал дээрээ хүндэтэй, һайн үрэ дүн түйладаг, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хандадаг, юрэдөөл, бүхы юумэеэ үнэн зүрхэнһөө, бэеэ үгэжэ хэдэг һаань, партийна бүлэг хэзээдэшье һайнаар хүдэлмэриеэ ябуулжа, ехэ юумэ түйлаха байһаниинь элитэ.

Элхиин автомобиль заһабарилгын заводой механическа-хабсаралгын цехэй партийна бүлэг имагтал энэл эрилтэдэ хүрэмөөр хүдэлнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тус бүлэгые үнинэй коммунист, электро-гагнууршан Александр Петрович Зубакин толгойлдог. Тэрэ энэ заводто хори гаран жэл соо ажаллажа, ёһотойл дүй дүршэлтэй, хүндэтэй, солотойшье хүн болонхой. Һайн һайхан сэдьхэлээрээ, үльгэр жэшээтэ ажалаараа суг хүдэлдэг нүхэдөө зоригжуулдаг, ажалай шэнэ амжалтанууд тээшэ дахуулдаг гээшэ. Бүхы юумэндэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, хүдэлмэришэдэйнгөө досоо ошо бадаруулжа шадахал хүн юм. Тиимэл хадань цехэйнь коммунистнууд тэрэниие өөһэдынгөө ударидагшаар һунгаа бшуу.

Жэлэй эхин багаар цехэйнгээ жэгдэ бэшээр хүдэлжэ эхилхэдэ, партгрупорг А. П. Зубакин коммунистнуудаа суглуулжа, энэ асуудал зүбшэн хэлсэһэн юм. Бүлэгэйнь коммунист бүхэн энэ асуудалаар өөһэдынгөө һанамжа хэлэжэ, цехэй гээгдэлдэ ороһон ушарай шалтагаан элирүүлэгдээ һэн. Нэн түрүүн металл саг болзор соогоо асарагдадаггүй байгаа. Энээнһээ боложо хүдэлмэринь һаатаха, ажалгүй дээрэһээ худэлмэришэдэй нишэ тиишээ зайгуултаха, архи уухашье ушар үзэгдэһэн шуу. Партийна бүлэг энээниие гүйсэд элирүүлжэ, заводой захиргаанай урда шанга эрилтэ табиһан, өөһэдөөшье эрид хэмжээнүүдые абаһан байна. Энээнэй ашаар тус цехэй хүдэлмэри уданшьегүй жэгдэржэ, түсэб, даабари дүүргэгдэдэг болоо. Июль һарын дүнгөөр заводой цехүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа, заводой дамжуулгын Улаан тугта хүртөө. Энэ хадаа А. П. Зубакинай ударидадаг партийна бүлэгэй ажал ябуулгын нэгэ жэшээ болоно. Энэ бүлэгэй байдалда үшөөшье олон һайн һайхан хэрэгүүд бии байха.

Энэ цех завод соогоо эгээн томонь юм. Тэрэ дүрбэн участогһаа бүридэдэг. Участок бүхэн өөһэд өөһэдын продукци гаргадаг aаб даа. Жэшээлхэдэ, хоёрдохи участок «Бурятфермmаш» заводой бүтээн гаргадаг тэжээл хэршэдэг оньһон түхеэрэлгэдэ хэрэглэгдэхэ транспортёрнуудые бүтээдэг. Нүгөөдэнь КрАЗ тухэлэй автомашинада хэрэгтэй детальнуудые үйлэдбэрилдэг.

— Энэ ехэ цех aад лэ, зүгөөр коммунистнуудnай үсөөн. Мүнөө бүхыдөө ерээд хүдэлмэрилэгшэдтэйбди. Тэдэнэй оройдоол найманиинь коммунист. Эдэмнай партийна бүлэг боложо бүридэнхэй гээшэ. Тэдэнэймнай дунда зэргын наһан — 30-35. Залуушуул гээшэ aаб даа. Гэбэшье саашадаа иимэ байдалтай эбсэжэ яашье болохогүй. Зарим участогтамнай нэгэшье коммунист үгы бшуу. Энэ хадаа бидэнэй залуу aад, ажал дээрээ бэеэ харууһан хүнүүдые партида абаха хэрэгтэ анхарал багаар хандуулдагые гэршэлнэ. Тиихэдэ эндэ нэгэ иимэ ажаглалта хэхээр хаш. Манда хүнүүд үни удаан хүдэлдэггүй. Ажалнай хүндэ. Оньһожоруулга багаар хэгдэнэ. Тиимэһээ илангаяа залуушуул тэсэнэгүй. Мүн гэр байра дуталдана,— гэжэ партгрупорг А. П. Зубакин хөөрөө һэн.

Тэрэшэлэн партийна бүлэг цехэйнгээ участок бүхэниие партийна нүлөөн доро абахые оролдожо байдаг. Бүлэгэй коммунистнууд тусхай даабари абаад, элдэб участогуудта ошожо, хөөрэлдөө хэдэг, политинформаци үнгэргэдэг. Гадна эдэ участогуудай хүдэлмэриень хинан шалгажа байдаг. Ажалай эмхидхэл һайжаруулха, социалис мүрысөө эмхидхэхэ гэхэ мэтын асуудалнууд тэдэнэйл анхарал доро байдаг гээшэ.

Партийна бүлэгэй бүхы коммунистнууд энэ хүндэтэ нэрэеэ дээрэ үргэжэ, бусадта жэшээ харуулжа ябадаг. Тэдэнэй эдэбхи үүсхэлээр элдэб һайн һайхан хэрэгүүд дэлгэрнэ. Жэшээлхэдэ, транспортёр бүтээдэг участогай электро-гагнууршадай бригадир, коммунист Лев Павлович Шаторный «Нэгэн—бултанай түлөө, булта — нэгэнэй түлөө» гэһэн уряа доро хүдэлхые дурадхаһан байгаа. Энээниие бүхы бригадануудта зүбшэн хэлсээд, һайшаан дэмжэһэн байна. Энэ үүсхэл цехэй хүдэлмэри нилээд һайжаруулаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Ажалай журам һайжараа. Бригадын нэгэл хүнэй даабарияа дүүргээгүй гү, али ямаршье шалтаггүйгөөр ажалдаа гараагүй һаань, тэрэнэй түлөө бүхы бригадань харюусадаг. Гадна мүрысөөнэй дүнгөөр мүнгэн шан абаха байбал, тэрэнь хэды процентээр хороогдодог гү, али зарим ушарта огто үгтэдэггүй байха юм.

КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөе мүн лэ коммунистнууд үүсхэһэн байна. Заводой түрүү электро-гагнууршадай нэгэн Иван Александрович Спиридонов энэ мүрысөөнэй манлайда дабшаа юм. Тэрэ тус цехэй электро-гагнууршадай бригадые толгойлжо, үдэр бүриингөө даабари хододоо үлүүлэн дүүргэдэг. Бригадынгаа ёһотойл найдамтай түшэг тулгань болонхой.

Тэрэшэлэн партийна бүлэгэй коммунистнууд сагай болзор соогоо суглаануудые үнгэргэжэ, үйлэдбэриин болон бэшэшье асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ байдаг. Тиихэдэ эдэ суглаанууд дээрэ коммунистнууд хэһэн, дүүргэһэн хүдэлмэри тухайгаа тоосодог. Дүй дүршэлтэй, үни удаан сагай соо ажаллажа байһан партийнабэшэ һурган хүмүүжүүлэгшэд мүн баһал тоосодог. Заводто ерэһэн залуушуул бүхэн нэн түрүүн дүй дүршэлтэй, үнинэй хүдэлдэг хүнүүдэй ударидалга доро ажаллана, мэргэжэнэ. Тиимэһээ партийна бүлэгэйхид залуушуулые хүмүүжүүлхэ, мэргэжэл шадабаритай болгохо хэрэгтэ шухала анхарал хандуулна бшуу.

Эдэ үдэрнүүдтэ тус цехэй партийна бүлэг тоосоото һунгалтынгаа суглаа үнгэргэхөөр бэлдэжэ байна. Партгрупоргын тоосохо, үшөө хэрэглэгдээгүй нөөсэ арга боломжо, саашанхи зорилгонууд тухай хэлэхэ юумэн ехэ. Тиихэдэ эндэ партийна бүлэгэй һанаа зобоодог дутуу дунданууд баһал бии aаб даа. Илангаяа партийна зэргэеэ олошоруулха уялгатай. Эдээн тухай шанга хөөрэлдөөн болохо бээз гээд һанагдана.

М. САНДАНОВ,
манай корр.
Загарайн район.

АШАГ ҮРЭ, ШАНАР, ДЭЛИСЭ — МҮНӨӨДЭРЭЙ ЭРИЛТЭ

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

«Үйлэдбэриин хүсэнүүдые— машина, түхеэрэлгэ болон транспортна хэрэгсэлнүүдые ашаглалга һайжаруулга хадаа ехэ арга боломжонуудые нээжэ үгэнэ. Тэдэнэй миин байлгые хороолго, олон халаанда хүдэлэлгын коэффициентые дээшэлүүлгэ, элшэ хүсэ ба материалнуудые алмаха технологическа гуримуудые байгуулга — эгээл эдэ бүгэдэн дээрэ хүсэл оролдолгоёо гүлидхан элсүүлхэ хэрэгтэй болоно»,—гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Л. И. Брежнев партиин XXVI съезд дээрэ элидхэл хэхэдээ хэлэһэн байна. Хэнэйшье мэдэһээр, мүнөө хаа хаанагүй бүтээсэ ехэтэй техникэ, трактор, машинанууд ашаглагдана. Оньһон түхеэрэлгэнүүдые шадамар бэрхээр, миин байлгангүйгөөр ашаглажа шадабал, ехэ хэмжээнэй ажал бүтээхэ гансал арга боломжо байна бшуу. Тиимэһээл энэ шухала хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана.

Хоридохи зуун жэлэй асари ехэ Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин барилгада бүтээсэ ехэтэй трактор, машинанууд, газар үрэмдэдэг түхеэрэлгэнүүд, гранит шулуу онгилон малтаха комплекснууд ашаглагдана. Эдэ бүхы техникые минутынь ше турша да миин байлгангүйгөөр ашаглаха гэһэн эрилтэ жолоошодой, механизаторнуудай урда табигдахал ёһоороо табигдана.

Минии хүдэлдэг «Нижнеангарсктрансстрой» трестын автобазын жолоошод шэнэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн мүрысөөндэ тон лэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, үдэр бүриин даабари үлүүлэн дүүргэхын тула тэмсэнэ.

Манай автобазын коллектив Буряадай участогай ажалша томохон коллективүүдэй нэгэниинь мүн болоно. Бидэ КрАЗ, МАЗ, «Магирус» түхэлэй 800 гаран автомашинатайбди. Жолоошоднай Байгалай хадануудһаа Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр хүдэлжэ байгаа барилгашадта хэрэгтэй ашаа зөөнэ. Цемент, хайр шулуун, хюрөөдэмэл хэрэгсэлнүүд, оньһон түхеэрэлгэнүүд болон бусад.

Автобазымнай жолоошод яһалал оролдодог гээшэл даа. Ехэ ашаа тээдэг автомашинануудые хоёр, гурбан халаанай турша да ашаглажа, даабаряа холо үлүүлдэг жолоошод манай дунда яһала олон юм. Жэшээлхэдэ, 1974 оньһоо хойшо БАМ-ай барилгада хабаададаг Василий Цивилев эрхим түрүү ажалаараа бэшэнэй дундаһаа шалгарһан лэ байдаг. Тэрэнэй даадаг бригадын жолоошод хоёр, гурбан халаанай турша да автомашинануудаа ашаглажа, ехэ хэмжээнэй ашаа зөөнэ. Эдэнэр холын участогуудта барилгын материал зөөнэ. Северобайкальск городһоо Витим, Таксимо хүрэтэр ходол ябана. Жэшээлхэдэ, Витим хүрэтэр ошоходо 5 үдэр үгтэдэг. Василий Цивилевой бригадын жолоошод 4 үдэрэй турша да ябаад ерэдэг заншалтай. Тус бригадын гэшүүд машинануудтаа дүүрэн ашаа тээхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Зарим жолоошод 25 тонно ашаа тээхэ машинануудтаа оройдоол 15—20 тонно ашаа тээгээд, хэдэн зуугаад километртэ гүйлгэлдэдэг заншалтай. Иигэжэ бүтээсэ ехэтэй машинануудые ашаглахада, үйлэдбэридэшье, БАМ-ай барилгадашье, жолоошодтошье ехэ хохидол гарза үзүүлнэ ха юм.

Холын участогуудта, һуурин посёлогуудһаа холо хүдэлжэ байгаа барилгашадта тонношье цемент, кубометршье модо, килограммшье хадааһа сагай болзортонь хүргэхэ гээшэ аргагүй ехэ удха шанартай хэрэг. Тиимэһээл автомашинануудта ашаан дүүрэтэр тээгдэхэ ёһотой. Энэ жолоошоной һэшхэлһээ, даажа абаһан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандадагһаа сэхэ дулдыдаха юм. Василий Цивилевой бригадын гэшүүд хододоо машинануудта дүүрэн ашаа тээжэ, сагай болзортонь хэрэглэгшэдтээ хүргэхэ гэжэ эрмэлзэдэг, сэхэ сагаан һанаатай, ажалша хүдэлмэришэд юм.

«Машина бүридэ—эгээл үнэтэй бүтээсэ» гэһэн уряа Василий Цивилевой бригадын коллектив гаргаад, удэрһөө үдэртэ ехэ хэмжээнэй ашаа зөөдэг байгаа юм. Эдэнэр коллектив дотороо тусхай совет эмхидхэһэн юм. Соведэй гэшүүд сугларжа, автомашинануудаа һайса шалгажа үзэдэг, ямар жолоошоной машинынгые хэдыдэ заһабарилхаб, сэбэрлэн тоһодохоб гэһэн шиидхэбэри гаргадаг. Бэе бэедээ туһалалсажа байгаад заһабари хэдэг заншалтай. Тиимэһээл энэ бригадын коллектив арбадахи табан жэлэй даабари дүрбэн жэлэй турша да дүүргэһэн һэн. Түрэл Коммунис партиин, Совет гүрэн ажалайнь энэ түйлалтануудые үндэрөөр сэгнэжэ, В. И. Цивилевые Арадуудай Хани Барисаанай орденоор һаяшаг шагнаа бэлэй.

«Шэнэ табан жэлэйнгээ даабари мүн лэ болзорһоонь урид дүүргэхэбди. Бүхы автомашинануудаа БАМ-ай барилгын дүүрэтэр ашаглахабди», —гээд В. И. Цивилев, тэрэнэй бригадын гэшүүд мэдүүлбэ. Эдэнэр урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхэшье байха.

Манай автобазын үшөө нэгэ жолоошон Николай Кокоулин тухай хэлэнгүй гарахын аргагүй гээд һанагдана. БАМ-ай барилгада 1974 оньһоо хойшо хабаадажа, Хойто-Байгалай нилээд олон объектнүүдые барилсаа. БАМ-ай хүнгэн бэшэ харгыгаар олон мянган километр зай гаталжа, барилгада хэрэгтэй ашаа зөөнэ.

Николай Кокоулин залуушье һаа, ажал хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр хандадаг. Бригадынь гэшүүд автомашинануудаа шадамар бэрхээр ашаглажа, даабаряа хододоо үлүүлжэ, БАМ-ай барилгашадай һайшаал магтаалда хүртэдэг юм.

Николай Кокоулин бригадынгаа совет эмхидхэнхэй юм. Үйлэдбэриин бүхы асуудалнуудые энэ соведэй гэшүүд шиидхэдэг, социалис мүрысөө зүбөөр, ашаг үрэтэйгөөр эмхидхэдэг, автомашинануудые һайнаар ашаглаха хэрэгтэ хубитаяа оруулалсадаг. Булта машинануудаа хоёр халаанай турша да хүдэлгэнэ. Николай Кокоулин арбадахи табан жэлэй дүнгөөр «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаһан юм. Эдэнэр арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхын тула яһалан оролдоно, хаба шадалаа гаргана.

Тус бригадын коллектив автомашинануудтаа зээн ёһоор хандажа, шэнгэн түлишэ, зэр зэмсэг, запчастьнуудые, машинын мөөрнүүдые алмаха, арьбалха хэрэгтэ шухалын шухала анхарал табина. Энээн дээрэһээл үбэлэй, зунайшье үедэ машинануудаа жэгдэ һайнаар ашаглажа, ашаа зөөхэ даабаряа үлүүлнэ.

Манай автобазын 30 бригада арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн мүрысөөндэ оролсонхой. Автомашинануудые хоёр халаанай турша да ашаглаха хэмжээ ябуулганууд абтажа байна.

Автобазымнай коллектив арбадахи табан жэлэй турша да 40 миллион тонно-километр ашаа зөөһэн байбал, шэнэ табан жэлэй турша да 70 миллион тонно-километр ашаа зөөхэ даабаритай. Энэ ехэ зорилго бодото дээрэнь бэелүүлхын тула ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые олоной дунда тарааха, социалис мүрысөөнэй үүргэ нүлөөе дээшэлүүлхэ бологдоно. Автомашинануудые заһабарилха мастерскойнуудай хүдэлмэриие һайжаруулха, машинануудай дулаан байрануудые олоор барьха хэрэгтэй. Бидэ энэ бүхы асуудалнуудые зүб тээшэнь шиидхэжэ шадабал, автомашинануудаа миин байлгангүйгөөр ашаглажа, урдаа табиһан зорилгонуудаа нэрэтэй солотойгоор урид дүүргэжэ, КПСС-эй XXVI съездын хараалһан асари ехэ түсэб бэелүүлэлсэхэбди.

С. ИНОЗЕМЦЕВ,
жолоошон, коммунис ажалай ударник.

„АГИТАТОРАЙ БЛОКНОТ“

КПСС-эй Буряадай обкомой пропаганда болон агитациин таһагай үмэнһөө һарадаа хоёр удаа гарадаг «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ — арбан зургаадахи номер хэблэгдэжэ, үргэн олон уншагшадта эльгээгдэбэ.

Бэшүүрэй районой «Победа» колхозой партийна организациин секретарь Г. Смолиной «Таряа хуряалгада — онсо анхарал» гэһэн хөөрөөн «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө» гэһэн ниитэ гаршаг доро толилогдобо. Блокнодой түрүүшын хуудаһануудта хэблэгдэһэн тус хөөрөөн дотор ажахын коммунистнуудай, агитаторнуудай болон политинформаторнуудай таряа хуряалгын үедэ ажалшадай дунда ойлгууламжын ямар хүдэлмэри ябуулха тухай тодорхойгоор хэлэгдэнэ. Мүн эндэ 1981 оной таряа хуряалгын үедэ колхозой партбюрогой ябуулха ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэриин тусхай түсэб толилогдоо.

КПСС-эй обкомой инструктор В. Трофимовай «Хүдэлмэриин үедэ бүхы онол аргануудые ашаглаха» гэһэн статья «Хөөрэлдөө хэхэдээ хэрэглэ!» гэһэн юрэнхы гаршаг доро үгтэбэ. Мүн эндэ КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой инструктор В. Выдринэй ажалшадай ажаһуудаг газарнуудта, гэр байра шадарай талмайнууд дээрэ агитационно-ниитын ямар хүдэлмэриин ябуулагдадаг тухай хөөрэһэн статья толилогдоо.

Блокнодой һүүлшын хуудаһануудта «Уласхоорондын асуудалнуудта», «Экономикодо», «Соёлой, ажаһуудалай асуудалнуудта» зорюулагдаһан хөөрэлдөө хэхэ жэшээтэ тематика дурадхагдаһан байна. Тэдэнь политинформатор, агитаторнуудай хөөрэлдөө хэхэдэ туһатай байханьлабтай.

С. ИВАНОВА.

АЗЕРБАЙДЖАНАЙ ССР. Нефть буйлуулдаг предприятинууд КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор һэльбэн шэнэлэгдэнэ.

Бакугай нефть буйлуулдаг эгээн хуушанай заводой дэбисхэр дээрэ шэнэ комплексын бахананууд үндын бодобо. Германиин Демократическа Республикаһаа асарагдаһан оньһон түхеэрэлгэнүүдээр зэбсэгжэһэн нэгэ иимэ оньһожоруулагдамал комплекс хуушанай бүхэли предприятиие һэлгэхэ аргатай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: барилгын нэгэ участок дээрэ.

ГРУЗИИН ССР. «Хүдэлмэриин газар бүхэндэ амжалта хэхэ» гэһэн уряа Тбилисиин В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ электровоз бүтээлгын заводой партийна организаци гаргаба.

Энэ хэрэгтэ уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод, арадай хинагшад, комсомолой прожекторэй гэшүүд эдэбхитэйгээр хабаадуулагдаха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой түбэй лабораторие даагша А. Бедошвили, материалнуудые гаргашалгые уридшалан харадаг бюрогой начальник В. Иттин, инженер-конструктор Л. Хатиашвили, конструкторнуудай таһагай электромашинануудай бюрогой начальник С. Абрамов, ахамад металлургын таһагай гагнууриин талаар бюрогой начальник А. Келаурадзе гэгшэд бултадаа арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүд юм. Тэдэнэр ээлжээтэ рейд хэхэ түсэбөө зохёожо байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ҺААЛИШАДАЙ АМЖАЛТА

Яруунын районой «Победа» колхозой һаалишад гүрэндэ һү худалдаха юһэ һарынгаа түсэб болзорһоонь бүхэли һараар урид дүүргэбэ. Тэдэнэр сентябриин 1-нэй байдалаар 6784 центнер һү тоһоной заводто тушаанхай. Энэнь гурбан кварталай түсэбһөө 6 процентээр гэхэ гү, али 414 центнерээр ехэ болоно. Юһэ һарын түсэб болзорһоонь урид мүн лэ «Комсомольский», Нисэнгын совхозуудай, «Дружба» колхозой һаалишад дүүргэв.

Район бүхыдөө яһала һайн амжалта түйлажа, түсэбэйнгөө 92 процентые бэелүүлбэ. Хамта дээрээ 67.473 центнер һүн бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагдаа.

Социалис мүрысөөндэ Нарһатын совхозой һаалишан Цырен-Дулма Жамбаловна Гурожанова, «Победа» колхозой һаалишан РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат Хандажап Мижитовна Митыпова гэгшэд эрхимлэжэ ябана.

Д.-Д. ГАРМАЕВ.

МАЛ АЖАЛ — онсо шухала һалбари

АМЖАЛТАЯА АРЬБАДХАХА

Хориин районой ажахынууд, хонишод арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хонидойнгоо тоо олошоруулха, ашаг олзо үгэлгыень эрид дээшэлүүлхэ, абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө горитойхон хүдэлмэри хэбэ. Энээнэй ашаар хахад жэлэй дүнгөөр хонин һүрэгүүд нёдондоной энэ үеынхиһөө 17 мянга гаран толгойгоор олошороо.

Районой совхозууд 158 мянга гаран хонитой юм. Жэлэй эхинһээ хойшо 49 мянга гаран гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 7 мянга үлүүтэй хүрьгад абтаһан байна. Зуун эхэ хонин, эмэ түлгэ бүриһөө 70 хурьган түлжүүлэгдээ.

Энэ жэлдэ ажахынуудай хонидойнгоо нооһо хаһа сагай соонь, һайнаар хайшалжа абаа. Түсэбэй ёһоор 3927 центнер нооһо хайшалха байгаа һаа, тэрэнээ 4063 центнертэ хүргэжэ, үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 543 центнер ехээр суглуулба. Хонин бүриһөө 3429 грамм нооһон хайшалагдаа. Гүрэндэ нооһо худалдаха түсэб 103 процент дүүргэгдээ.

Урда жэлнүүдтэ хонид, хурьгад олоороо гарзалдаг, эхэ хонид һубайрдаг байгаа һаа, мүнөө жэлдэ һайнаар ондо оруулагдажа, гарза хоролто нилээд бага болоо.

Совхозуудай, хонишодой коллективүүдэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд жэл бүхэндэ август һарада согсологдодог заншалтай. Һаяхана районой хонишодой иимэ зүблөөн боложо үнгэрөө. Хони үсхэбэрилгээр «Георгиевский» совхозойхид социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, партиин райкомой, арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байна. Тус ажахы хонидоо һайнаар үбэлжүүлжэ, зуун эхэ хонин бүриһөө 88 хурьга абажа, гүрэндэ нооһо худалдаха түсэбөө 108 процент дүүргэһэн, хонин бүриһөө 3685 грамм нооһо хайшалһан, хурьгадайнгаа 16 килограмм шэгнүүртэй болоходо, эхэһээнь таһалаад, тусгаар отаранууд болгожо, һайн бэлшээридэ табяад, таряа талханай зүйлөөр тордиһон, түрүүшын ногоондо табиһан байна. Тиихэдэнь эхэ хонидынь, хурьгадынь түргэнөөр һайжарһан байгаа бшуу. Энэ совхозой Ашангын отделенидэ Георгиевкын дунда һургуулиин 12 үхибүүдһээ ажалай болон амаралтын лагерь июнь һарада эмхидхэгдэжэ, тэдэндэ 2036 хурьган даалгагдаа һэн. Үхибүүд хоёр звено боложо, хурьгадые ээлжээгээр адуулаа. Эдэнэй ажалые лагерай начальник А. Гармаев, хонин ажахыда үни удаан хүдэлжэ, баян дүй дүршэлтэй болоһон һурган хүмүүжүүлэгшэ Д. Цыдыпов гэгшэд ударидаг, хайшан гэжэ хурьгадые адуулха, уһалха нюусатай танилсуулдаг байна.

Ажалай болон амаралтын лагерьта хүдэлдэг үхибүүдые совхоз эдеэ хоолоор хангана. Эдэ хүүгэд хурьгадаа һайнаар харууһалжа, шэгнүүрыень сүүдхэдэ 100 — 120 граммаар нэмээхэ гэһэн социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байнхай. 2 мянга гаран хурьгад намар болотор 30 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэй болгогдоод, гүрэндэ тушаагдаха юм. Зунай элдин сагта хурьга харууһалдаг һурагшадай ажалай болон амаралтын лагерьнууд мүн бусад совхозуудта эмхидхэгдэнхэй.

Гадна энэ совхозойхид үбһэ тэжээлэй дутамаг хабарай үедэ отарануудһаа муу хонидые суглуулжа, тусгаар отара эмхидхэдэг, шадабари ехэтэй һайн хонишодто даалгадаг, тэдэнээ һайнаар эдеэлүүлжэ тобиржуулаад, һүүлээрнь гүрэндэ тушаадаг дүй дүршэлтэй болонхой.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд хонин ажалда ехэ анхарал хандуулдаг. Хонишодой гэр байра, хонидой хорёо шэнээр баридаг, хуушаниинь һэльбэн заһабарилдаг. Малшадайнгаа үхибүүдые түхэреэн сүүдхэдэ хүдэлдэг совхозойнгоо сад-яслида байлгадаг, хаһа сагай соонь хүдэлмэришэдөө амаралтада табидаг. Тиимэһээ хонишод бүхы хүсэ шадалаа гаргажа, үнэн сэдьхэлһээ оролдон ажаллажа, хонин һүрэг үсхэбэрилхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар һайшаалтай үрэ дүнгүүдые түйладагынь ойлгосотой.

Хэрбээ район дотор 28 хонишод зуун эхэ хонин бүриһөө зуун хурьга түлжүүлһэн байгаа һаань, тэдэнэй 8-ниинь энэ совхозой хонишод болоно. Эдэнэрэй дунда ажалладаг М. А. Бузина харууһалжа байһан 100 эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга түлжүүлжэ, нооһо хайшалха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэжэ, совхоз соогоо социалис мүрысөөндэ түрүүлэнхэй. Түлгэнүүдые, хусануудые гарза хоролтогүйгөөр, һайнаар харууһалжа, ехэ нооһо хайшалдаг түрүү хонишод эндэ олон. Эрье хони харууһалдаг Д. М. Мункуева хонин ажалда үнинэй хүдэлжэ, одоол баян дүй дүршэлтэй болонхой. Тэрэ хонидоо гарзагүйгөөр ондо оруулжа, хонин бүриһөө 5,8 килограмм нооһо хайшалжэ, социалис мүрысөөндэ совхоз болон район соогоо эрхимлэбэ. Түлгэ хонидые харуулдаг Н. Т. Мухутдинов хонин бүриһөө 3,8 килограмм нооһо абажа, хонидоо һайнаар ондо оруулһан. Хонишод Ханда Мурдонова, Алексей Васильев, Иван Садовский, Матвей Шогдонов, Долгор Дашинимаева, Чимит-Цырен Раднаева болон бусад мүн лэ һайн амжалтануудые түйлажа, районой түрүү хонишодой тоодо оронхой. Х. Р. Мурдонова эрхим һайн жэшээтэ ажалаараа һүүлэй хэдэн жэлэй турша да 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьгадые абадаг болонхой. Мүнөө жэлдэ хонин бүриһөө 3,4 килограмм нооһо хайшалха түсэбтэй аад, тэрэнээ 3,8 килограммда хүргөөд, 3 центнер нооһо үлүү тушаагаа. Эрхим ажалайнгаа түлөө 3261 түхэриг мүнгэ, 15 хурьга нэмэлтэ түлбэри абаба.

Үдын совхоздо хэдэн жэлэй урда тээ хөлбоо отаранууд эмхидхэгдэжэ эхилээ һэн. Баруун-Хасууртада ахалагша хонишон Георгий Мархаевич Бимбаев иимэ томолхогдоһон отарые урагшатай һайнаар, шадамар бэрхээр харууһална. Эндэ мянга гаран эхэ хонид тоологдоно. Байгша ондо эдэнэр 100 эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга абажа, хонин бүриһөө 3,8 килограмм нооһо хайшалжа, Г. М. Бимбаев «1981 оной районой чемпион» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө, үнэтэ бэлэгээр шагнагдаа.

Хориин совхозой Улаан-Одоной отделениин хонишод жэл бүхэндэ социалис мүрысөөндэ түрүүлдэг юм. Мүнөөшье жэлдэ эдэнэр 100 эхэ хонин бүриһөө 102 хурьга абаһан, 3,6 килограмм нооһо хайшалһан жэшээтэй. Тус отделениин ОТФ-эйн бригадир Ц.-Д. С. Цынгуевада районой зүблөөн дээрэ дамжуулгын улаан вымпел барюулагдаа. Энэ отделенидэ районой болон республикын мэдээжэ хонишон, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат К. М. Танганов хүдэлдэг. Отделениин хонишодой амжалтада тэрэнэй хубита ехэ. Энэ жэлдэ К. М. Тангановай отарынхид 100 эхэ хонин бүриһөө 122 хурьга абажа, хурьган бүхэнэнигөө шэгнүүрые 21 килограммда хүргөөд, нооһо хайшалха түсэбөө 124 процент дүүргэжэ, район соогоо эрхимлээ.

Мүнөө эгээл харюусалгатай хаһа оробо. Район дотор эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгэдэ бэлдэхэ хүдэлмэри дүүрэнтэжэ байна. Хочид һайн бэлшээридэ адуулагдажа, тобиржуулагдана. Хусанууд баһал анхаралтайгаар харууһалагдана. Мүнөө жэлдэ бүхыдөө 55 мянгаад хонид үрэжүүлэгдэхэ юм. «Восточный» плем-нэгэдэл хонидые үрэжүүлхэ тусхай түсэбүүдые совхоз бүхэндэ хүргэнхэй. Эхэ хонид совхозуудай 95 отара дээрэ байрлуулагдаха юм. Бүхыдөө искусственна үрэжүүлгын 87 пункт хүдэлнэ гээшэ. Тэдэнэй 33-ниинь дулаалагдаһан байна. Мүн хэдэхэн пунктда хоёр-хоёр отара үрэжүүлэгдэхэ болоно.

Мүн «Восточный» плем-нэгэдэлэй дэргэдэ техник-үрэжүүлэгшэдые һурган бэлдэхэ богонихон болзорой курса хүдэлнэ.

Мал ажахы—онсо шухала һалбари гэһэн КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэридэ харюу болгон, хонишоднай эршэтэйгээр, оролдосотойгоор ажаллажа үргэлжэлһөөр.

Ж. БАДМАЕВ,
Д. ДОРЖИЕВ.

Совет орон ...

ЛЕНИНГРАДАЙ... ШЭНЭ БҮТЭЭ...

ЛЕНИНГРАД. Не... рэхи хотын машина... шэд ороной түлиш... хүсэнэй комплексые... гэдэ улам ехэ... оруулна. «Ленинград... таллический завод»... нэгэдэлдэ 10 мянга... ватт хүсэтэй газ бул... рүүшын түхеэрэлгэ б... бэ. Тюменскэ област... ной түбтэй холбодо... соргын трассада а... эльгээгээ.

В. И. Ленинэй ... тэ «Невский завод» ... газотурбинна булу... мүнөө болотор ганса... тээдэг байгаа юм. М... таллистнууд байгаал... дамжуулан зөөхэ ма... дые үйлэдбэрилжэ ... гээшэ.

Коллектив газ бу... регадуудые холын ... гаар үйлэдбэрилнэ... бүри хүсэтэй түхеэ... дые олоор бүтээдэг ... хараалагдана.

СТУДЕНТНҮҮД ТҮ...

ЛЕНИНГРАД. Не... рэхи хотын дээдэ һ... ууудай студентнүүд... техникумуудэй һурагш... мянган хүнтэй отряд ... эй Хара бэшэ хүрьэ... тагуудай колхоз, со... та ошобо. Хүдөөгэй ... дай хартаабха хуря... овощ болон түмһэтэ... бэлэдхэхэдэнь, хүбү... гад туһалха байна.

— Мүнөө жэл Ле... ска ба хүршэ хэдэ ... ластьнуудта хуряал... дэлмэри урдынхиһа... эхилээ юм, — гэжэ ... нуудэй барилгын отр... областной штабай ах... женер Д. Кондратье... — Тиимэһээ, залуушу... шалта графигһаа ур... хүдөөгэй хүн зондо ... эхилбэ бшуу. Жэл б... са Ленинградска о... намартаа 30 мянган ... басагад хүдөө ажахы... дэлдэг юм. Ерэдүй... жэлтэдэй олониинь ... мэргэжэлээрээ хүдэл... римтай. Жэшээнь, ху... хын институдай түл... хуряалга-зөөлгын ху... дэ механизаторнууда... лаха болоно. Нуга с... гай талаар мэргэжэ... жээл бэлэдхэхэдэн... зуудта туһалха.

ВИНОГРАД ХУР...

КИЕВ. Украинын ... нуудта виноград жэ... ряажа эхилээ. Крым... лон Закарпатиин, ... Херсонско болон бу... ластьнуудай ажалша... мянган центнер амта... мэс эльгээгдэжэ эхи...

Виноградай тарима... талмайн талаар ор... роо түрүү һуури ... республикын колхоз... зууд 70 гаран элдэб ... виноград тарижа ү... юм. Таировай нэрэм... ноград ургуулгын б... градай архи үйлэдб... Украинын эрдэм ш... институдай селекци... дэй бии болгоһон «... гэжэ сорт Хара да... дархи ажахынуудай ... цинууд дээрэ бии бо... нэ сортын виногра... гүүд баян ургаса ү... һаараа шалгарна. Г... зуу гаран центнер ... мэс суглуулагдана. ... мэдээжэ «Марсельск... ный ранний» сортһо... гүй ехэ болоно.

Столовын виноград... тацинууд дээрэ « ... узбекистанский» гэ... нютагжуулагдаа юм. ... шанартай, үндэр ба... са үгэдэг сортын ... Крымэй плантацину... таригданхай.

Мүнөө жэл таба... сорт нэбтэрүүлэгдэв... нын виноград ургуу... жэмэс ехээр үйлэд... болоходонь ба ша... дээшэлүүлхэдэнь энэ... һалха юм. Тарияаша... мянганһаа бага бэш... виноград гүрэндэ ... хые хараална. Энэнь... һөө һураггүй ехэ юм

(ТА...

ЭРДЭМ, СОЁЛОЙ ТУЯА ЭНДЭҺЭЭ САСАРНАЛ!

УХААН БОДОЛОЙ ОРДОН

...эдэй гуурhан дороhоо мүндэлhэн ...ялгүй мүрнүүдые, алибаа юумые уха... элирүүлдэг эрдэмтын гүн бодо... hургаал боложо тодордог арадай сэ... — эдэ бүхы баялигые хүн түрэ... ...эр үгhаа суглуулжа, номой хуу... мүнхэлэн хадагалжа ябаа. Тиимэ... библиотекэ хадаа имагтал ботинуудай суглуулбари бэшэ юм. Библиотекэ ...эдэн олон үеын хүнүүдэй социаль... бодолой өөрсэ янзын аккумуля... ...эшэ. Ном хадаа нюуса шэнги: хэб... байгаа hаа, хогоосон, hонирхоhон ...ойронь хүрэхэлөөр, тэрэмнай ами... гэжэ эртэ урдын нэгэ сэсэн хүн ...гэхэ. Хүн гээшэ номтой ханилха ...сэдьхэл бодолоороо баяжадаг, нии... ...эбжэлтэдэ улам эдэбхитэйгээр хабаа... шуу.

...ухаан бодолой баяжалгада биб... ...дүүргэдэг үүргэ угаа ехэ. Хэб... гараhан номые олоной дунда ...рүүлэн, автор уншагша хоёрой сэдь... холбоно ха юм.

...талаhаань абажа харабал, Максим ...ин нэрэмжэтэ научна библиотекэ ...жэлэй туршада улад зониие нилээн ...үүлhэн ааб даа. Библиотекын түү... материалтай танилсахада, hонин ба... ...нууд тодорно. Уншагшадай тооешье ...уэбэл, ямар hонин бэ; анхан орой... ...эрэн долоон уншагшатай байhан аад, ...дүшэ гаран мянган хүн тоологдо... бшуу. Анхан оройдоо мянга гаран лэ ...ой байhанаа, мүнөө библиотекымнай ...нэгэ миллион шахуу элдэб янзын ...нууд сугларанхай. Би библиотекынгээ ...тушаа тоогтонгүй, мүнөөдэрэйнгөө, ...нойнгоо хүдэлмэриин зорилгонууд ...хэлэхэ зорилготойб.

...үедэ манай научна библиотекэ ...республикынгаа номой палатын үүр... ...үргэнэ гээшэ. Буряад орондо хэб... ...эн гаража байдаг бүхы литературые бү... ...лэн согсолдог «Буряадай АССР-эй ...ай угай бэшэг» хадаа хизаар оро... шэнжэлгын таhагай библиографическа хүдэлмэриин үндэhэн мүн. Тэрэ ха... республикын арадай ажахын элдэб ...брида научна хүдэлмэриин, практиче... ...жал ябуулгын эхин боложо үгэдэг.

...фавитна болон бусад каталог, карто... мэдээсэлэй, справочна жаса библи... ...ин онсо баялигуудай нэгэн болон... Түбэй мэдээсэлэй эмхи зургаануудай, ...институтуудай хэблэhэн тусхай но... ...манда ходо абтажа байдаг юм. Ун... ...идтаа, эмхи зургаануудта зорюулан, ...й хүдэлмэрилэгшэд библиографическа ...итэй 4000 шахуу хүдэлмэри бүтээ... юм. Хүнүүдтэ хэрэгтэй литература ...мэдээсэл бэшэгээр ябуулагдана, те... ...ноор дамжуулагдана, асуугшын нюу... ...ерэбэл, өөртэнь хэлэгдэнэ.

...ряад орон тухай универсальна номуу... ...гэхэ гү, али указатель согсолон зо... ...о манай хүдэлмэридэ ехэ hуури ...даг. Октябриин хубисхалай 40 жэлэй ...зорюулан бүтээhэн «Бурят-Монголой ...СР» (1957 он) гэhэн ном түрүүшымнай ...лга байгаа. Удаань гаргаhан «Буряа... АССР-эй литература» гэhэн номнай ...шыкхиимнай үргэлжэлэл боложо үгөө. Энэ ном Агуухэ Октябриин 50 жэ... ойтой дашарамдуулагдан гараа бэ... Мүн лэ Октябриин социалис рево... ...иин 60 жэлэй ойдо зорюулжа, хоёр ...hоо бүридэhэн «Совет Буряад орон» указатель гараа. 1968—1979 онуудта ...ан литература тухай тобшо мэдээсэл... ...д тус указательда оруулагдаа юм. Тии... «Буряад-Монголой библиографи» гэ... Н. В. Здобновой хүдэлмэри библио... ...н түсэбтэ оронхой. Энэ хүдэлмэри ...он хүрэтэр үргэлжэлхэ, арбан боти... бүридэхэ хараатай. 1961 онhоо эхил... «Суута, дурасхаалта үйлэ хэрэгүүдэй ...» гаража байдаг. «Зүүн Сибириин уран ...олшод» гэhэн зональна указатель гар... бэлэйбди. 18-дахи зуун жэлhээ 1974 хүрэтэр сагые багтааhан материалнууд ...номhоо бүридэhэн указатель соо ...ю, «Манай лауреадууд» гэhэн согсол... ...ихон 3 дахин гараа. «Буряад орондо ...едүүдэй засагай түлөө болоhон тэмсэл», ...лаан-Үдэ хото 300 жэлэй», «Баргажа... ...й район тухай юу уншахаб» гэхэ мэ... ...эр тоолоо hаа, нилээд олон ааб даа.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дун... ...мэдээсэл...-библиографическа хүдэл... ...эри эмхидхэн ябуулха талаар, хүдөөгэй ...олиотекэнүүдые түбэй гуримда оруулан, ...омой нийтэ жаса байгуулха талаар манай республикын библиотекэнүүд түрүү hуури... ...гараhан байна. Библиотекэнүүдэй түрүү дүй дүршэлые согсолон, манай хүдэлмэрилэгшэд брошюрануудые гаргадаг. Жэшээнь, имагтал энэ жэлдэ гурбан тиимэ брошюра бэлдэгдээ.

Имагтал hүүлэй табан жэлэй туршада Бүхэсоюзна болон бүхэроссин научно-практическа конференцидэ манай элидхэлнүүд хэды дахин шагнагдаhан байха. Буряадай АССР-эй библиотекэнүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай МНР-тэ элидхэл хэгдэhэн юм.

Библиотекэнүүд хоорондын абонементын хүдэлмэри манда онсо hуури эзэлдэг. Уншагшадайнгаа улам бүри ургажа байгаа эрилтые алишье талаhаань хангаха хэрэгтэ тус албан горитой үүргэтэй. Эгээл захын холын hууриндашье ажаhуудаг уншагшад Эхэ оронойнгоо алишье библиотекын санhаа ном абаха аргатай болонхой ха юм. Тиимэhээ оронойнгоо томо-томо бүхы шахуу библиотекэнүүдтэй нягта холбоотойбди.

Алишье хизаар нютагhаа ерэhэн хүнүүд, харин оронhоошье ерэгшэд манай библиотекын айлшад болодог. Монголhоо, Японhоо, Непалhаа, ГДР-hээ, Великобританиhаа, США-hаа болон бусад оронуудhаа ерэhэн түлөөлэгшэд, аяншад библиотекымнай хүдэлмэритэй танилсаhан байха.

Урдаа табигдаhан зорилгоёо манай библиотекын хүдэлмэрилэгшэд hайн ойлгоно. Мүнөө манда хүдэлжэ байhан 120 хүн барандаа шахуу тусхай дээдэ болон дунда эрдэмтэй, зариманиинь олон жэлэй дүршэлтэй. Е. Д. Солярова, Н. И. Бадаева, Е. Ф. Осодоева, Е. П. Истомина, Г. В. Баранова, Е. М. Жаркова гэгшэд 25 жэлhээ дээшэ хүдэлжэ байhан ветерануyд юм. Тэдэ барандаа залуушуулай hурган хүмүүжүүлэгшэд гээшэ. Залуу нүхэд тэдэнэйнгээ дүй дүршэлые халан абаад, түрэл библиотекынгээ hайн hайхан ёho заншалнуудые үргэлжэлүүлэн сахина.

Дундуур наhанай хүдэлмэрилэгшэд мүн лэ урагшаа шармайнхай. Э. Ф. Тумунова, Р. П. Комаха, О. И. Брыжаха, Т. Б. Тармаева, В. М. Чемерис, Л. Ф. Сульженко, М. Л. Дондубон, Р. Ц. Бадмадоржиева, С. Ц. Галсанова, Г. П. Исаева болон бусад библиотекарьнууд тушаа магтаалай үгэ хэлэлтэй. Гадна залуу библиотекарьнууд, ажалаймнай залуу халаан ахамад нүхэдэйнгөө жэшээгээр мүн лэ hайн хүдэлхэ байха гэжэ найдаха бүхы үндэhэн манда бии. Найдалнай боломоор залуушуулые нэрлэбэл, Васильева, Ашаханова, Гогочеева, Дорофеева, Егорова, Хадаханова, Тыхеева, Михалёва, Хамаганова, Балсанова болон бусад хожомоймнай найдалай тоодо ороно.

Манай республиканска библиотекын директорэй орлогшо байhан Н. С. Карташов ороной эгээл томо библиотекын— В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ СССР-эй Гүрэнэй библиотекын директор, харин манда директорээр хүдэлhэн Д. С. Жарков Москвада РСФСР-эй республиканска библиотекын директор болонхой гэжэ омогорходогбди. Манай библиограф байhан Р. Б. Ажеева Зүүн Сибириин соёлой институдай библиографиин кафедрые толгойлно. Библиотекымнай хүдэлмэрилэгшэд байhан нүхэд — эрдэмэй кандидат Р. Т. Модогоева, Н. М. Казанцева, Г. С. Солодкова, Э. Н. Баранова гэгшэд мүн лэ багшалдаг.

Анхан библиотекыемнай үндэhэлэн бии болгоhон хүнүүдые hайхан үгөөр дурсалтай. Мүнөө үе сагта хүдэлжэ байhан бидэнэр библиотекээ ёhотой ухаан бодолой ордон болгожо, hайн ёho заншалнуудаа улам бүри баяжуулан хүдэлхэ ёhотойбди.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэнь ажалшан зоноо далижуулха, хүн зониие коммунис ёhoop хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха гээшэ бидэнэй нангин зорилго. Хаанта Россин сүлжэлгын хизаар байhан Буряад орондо анхан мүндэлпэн библиотекынгээ 100 жэлые тэмдэглэжэ байхадаа, мүнөө үеын техникээр гүйсэд зэбсэгжэhэн промышленностьтай, оньhожоруулагдамал хүдөө ажахытай, түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалис соёл болбосоролоо хүгжөөhэн республиканска саашанхи хүгжэлтэдэ М. Горькиин нэрэмжэтэ научна библиотекэ бага бэшэ үүргээ дүүргэхэл байха гэжэ мэдүүлэе!

Ю. ХАРАЕВ,
М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска научна библиотекын директор, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ.

Библиотекын уншалгын гурбан зал хэзээшье хооhон байдаггүй. Тэндэ элдэб мэргэжэлтэдhээ эхилээд, hуража байгаа эдир үетэн хүрэтэр ерэжэ, хэрэгтэй ном, газетэ, журналнуудаа абажа уншадаг, эрдэм мэдэсэеэ дээшэлүүлдэг гээшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: студентнэрэй зал соо.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ОРОЛДОЛГО, ХЭШЭЭЛЫНЬ ЕХЭ

Манай Улаан-Үдэ хотын, мүн хүдөө нютагайшье олон зон М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска научна библиотекын уншагшадбди гэжэ омогорходог байха. Тиимэhээ бишье тэдэнэй дунда тус библиотекын жабхаланта 100 жэлэй ойн баярые угтажа байhандаа баяртайб.

Энэ библиотекэhээ би үниинhөө хойшо ном абажа уншадагби. Тиигээд элдэб hонирхолтой номуудтай, журналнуудтай танилсаха, гоё hайхан выставкэнүүдые хужарлан хаража байха арга боломжонуудые энэ библиотекэ намда болон бусад уншагшадта олгоно.

Гэхэ зуура, эндэ номуудта, суута үйлэ хэрэгүүдтэ зорюулагдаhан олон тоото научно-практическа конференцинүүд, тематическа үдэшэнүүд ходо боложо байдаг ха юм.

Патентнэ болон техническэ литературын таhаг, мэргэжэлтэдэй уншалгын зал намда ехэ hайшаагдадаг. Юуб гэхэдэ, эндэ дуратай номоо абажа, шамаагүй байдалтай уншалгын зал соо hууха да, аятай зохид.

Бидэндэ, уншагшадта, таарүү зохид, зохёохы ажалай түгэс байдал бии болгохын тула, хэды шэнээн оролдолго, хэшээл библиотекын хүдэлмэрилэгшэд гаргана гээшэб! Энэ библиотекын коллективтэ ойн үдэрэй ёhололтой дашарамдуулан, баяр хүргэжэ, амжалта хүсэнэб.

В. ПОПОВ,
Улаан-Үдын прибор бүтээлгын нэгэдэлэй токарь.

Республиканска научна библиотекын үүсхэлээр элдэб хэмжээ ябуулганууд саг үргэлжэ үнгэргэгдэдэг. Уншагшадай конференцинүүд, мэдээжэ уран зохёолшедтой уулзалганууд, интернациональна хани барисаанай үдэшэнүүд гэхэ мэтэ хэмжээ ябуулганууд библиотекын ужам hаруул залнууд соо таhардаггүй. Тэдээндэнь библиотекын хүдэлмэрилэгшэдhөө гадна республикын зохёохы ажалтанай холбоонуудаи, мүн олониитын түлөөлэгшэд, дээдэ hургуулинуудай багшанар, эрдэмтэд эдэбхитэйгээр хабаададаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: интернациональна хани барисаанай үдэшэ монгол, вьетнам студентнүүд ород дуу гүйсэдхэжэ байна.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

РепОртаж

ЗУУН ЖЭЛЭЙ ЗУЛА БАДАРНА

Улаан-Үдэ хотын түб соо үндэр шулуун, шэлдэмэл үүдэнүүдтэй байшан тээшэ жэлhээ жэлдэ олон хүнэй субахые харахат. Эндэ багшанар ба студентнэр, мэргэжэлтэд ба эрдэмтэд ерэжэ, хэблэлэй, литературын болон искусствын hониинуудтай, түүхэтэй танилсаха, hонирхолтой номуудые уншаха, элдэб выставкэнүүдые хужарлан хараха арга боломжонуудые тус байшан тэдэндэ олгоно.

Энэ байшан соо оромсоороо, агуухэ уран зохёолшо А. М. Горькиин сагаан гантиг бюстые харанабди. Зуун жэл соо гэгээрэлэй толые сасаруулhан республиканска научна библиотекын уншагшадые хурса нюдөөрөө, ухаатай сэсэн бодолоороо уран зохёолшо угтана бэшэ гү гэжэ hанахаар. 1938 ондо энэ библиотекэ А. М. Горькиин нэрэмжэтэ болоhон юм. Сентябрь hарын нэгэндэ эндэ нээгдэhэн выставкэ тус библиотекын түүхэтэй, хүдэлмэритэй хүн зониие танилсуулан hонирхуулха байhаниинь дамжаггүй. Буряадай номой хэблэлэй зүйлнүүдтэ, тус библиотекын хэблэлнүүдтэ, мүн хэмжүүрээрээ тон жэжэхэн номуудай жасаhаа абтаhан номуудта зорюулагдаhан тусхай выставкэнүүдые бидэ hонирхон харабабди. В. И. Ленинэй, Л. И. Брежневэй болон мүнөө үеын мэдээжэ бусад хүнүүдэй номуудые альган дээрээ бариад үзэhэйб гэхээр, тон бишыханаар хэблэгдэпэн, наадапхай мэтэнүүд.

Библиотекын нэгэдэхи дабхарта уншагшадай абонементhээ, библиотекэнүүд хоорондын абонементhээ ном абажа, мүн үдэр, hара бүри гарадаг хэблэлтэй танилсажа болоно. Мүн эндэ хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэдые хангадаг таhаг бии юм. Таhагые даагша Т. Б. Тармаева, методист А. Д. Банзаракцаев гэгшэд хүдэлмэри тухайдаа хөөрэжэ үгөө. 1967 ондо Хориин районой библиотекэнүүдэй дэргэдэ байгуулагдаhан хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые болон хүдэлмэришэдые хангадаг секторнүүдэй хүдэлмэри бултанда hайшаагдажа, РСФСР-эй Соёлой министерство тэрэ дүршэлые бүхы библиотекэнүүдтэ нэбтэрүүлхэ гэhэн шиидхэбэри гаргаhан юм.

— Манай таhаг нэн түрүүн научна методическа шэглэлтэй юм. Юундэб гэхэдэ, бидэ Хүдөө ажахын министерствэтэй хамта нэгэ түсэбөөр хүдэлжэ, библиотекэнүүдтэ, уншагшадта методическа туhаламжа хүргэнэбди, — гэжэ Т. Б. Тармаева хөөрэнэ.

— Мүнөө үедэ түбэй гуримаар хүдэлдэг библиотекэнүүдэй дэргэдэхи тус секторэй үндэhэнь дээрэ эрдэм-техникын мэдээсэлэй 17 кабинет (НТИ), мүн ажахын түб бүхэндэ 116 НТИ-гэй бюро байгуулагдаа, — гэжэ А. Д. Банзаракцаев хөөрөөнь үргэлжэлүүлнэ.

Дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэд, залуу хүдэлмэрилэгшэд Л. Н. Дарьенко, Е. О. Собенникова гэгшэд эндэ hонирхолтой хэмжээ ябуулганууудые үнгэргэн, амжалтатайгаар ажаллана гэжэ тэмдэглэхээр.

Библиотекын хоёрдохи дабхарта каталогуудай байдаг зал соо оробобди. Эндэ олон тоото каталогой шкафууд жэрылдэн зогсоно. Эндэ уншагшад хэрэгтэй номуудаа эдэ каталогуудай ашаар олоно ха юм.

Хизаар ороноо шэнжэлэлгын болон үндэhэн литературын таhаг соо Буряад оронoймнай бэлигтэй уран зохёолшодой зохёохы замтай, номуудтай танилсан, элдэб hонин выставкэнүүд уряалан байна. Алдарта Байгал— арюухан далайда зорюулагдаhан выставкэ уран hайханаар шэмэглэгдэнхэй.

Уншагшадай зал үргэн ехэ. Марксизм - ленинизмын үндэhэ hуури табигшадай зохёолнуудые уншагшад хэрэглэхэ аргатай. Полиграфиин талаар үндэр шанда хүртэhэн номуудта, Вьетнамай Социалис Республикын 35 жэлэй ойдо зорюулагдаhан выставкэнүүд энэ зал соо уншагшадай анхаралда дурадхагдана.

Мэргэжэлтэдэй зал гурбадахи дабхарта оршодог. Энэ зал соо элдэб журналнуудые, микрофильмнүүдые хэрэглэжэ болоно.

— Манай таhаг мүнөө жэлдэ нээгдээ юм, — гэжэ искусствын таhагые даагша Н. Н. Хадаханова хөөрөөгөө эхилбэ. —Анхандаа 1969 ондо нотын болон хүгжэмэй таhаг гэжэ нэрлэгдэдэг байгаа. Искусствын бүхы шэглэлдэ зорюулагдаhан литература, 4 мянга гаран грампластинканууд, совет болон хари гүрэнэй композиторнуудай, гүйсэдхэгшэдэй миндаhан дээрэ бэшэгдэhэн зохёолнууд эндэ хадагалагдана,— гэжэ хөөрэнэ.

«Шэнэ литература» гэhэн выставкэ театр, кино, хари гүрэнэй ба совет хүтжэм тухай хубинуудhаа бүридэнэ. Искусствын таhагай фонотекэдэ «Буряад дуунууд», «Бүхэдэлхэйн гүйсэдхэлгын искусствын баялигhаа» гэhэн грампластинканууд захилаар hаяхан абтаhан байна. Эндэ техническэ элдэб хэрэгсэлнүүд, стереоаппаратура, магнитофонууд байгуулагданхай. Уншагшад эндэ дуратай дуугаа, хүгжэмөө шагнаха аргатай.

— «Шэнэ сагай искусство» гэhэн выставкэ, А. Прокофьевто зорюулагдаhан лекци-концерт, эб найрамдалай үдэшэнүүд үнгэргэгдөө. Искусствын мэргэжэлтэдтэй, хүгжэмэй hургуулиин багшанартай, лекторнүүдтэй, филармониин солистнуудтай нягта холбоо байгууланхайбди. Хүгжэмэй hургуулиин багшанарта зорюулагдаhан выставкэнүүдтэй танилсагты, — гэжэ таhагые даагша Наталия Николаевна Хадаханова дурадхана.

— Уншагшадай дуратай номуудаа уншаха, дуу хүгжэмөө шагнахын тула тусхай картотекэнүүдые тэдэндэ дурадханабди. Уран hайханай харалгада зорюулhан дуунай, хатарай нотонуудые, номуудые саг үргэлжэ хүдөөгэй библиотекэнүүдтэ эльгээдэгбди. Авиазаводой Соёлой ордоной духовой оркестрые хүтэлбэрилэгшэ Д. Н. Ипатов манай библиотекын искусствын таhагай уншагшадай нэгэн юм. Уран hайханай харалгада энэ оркестрэй түйлаhан амжалта манай хүдэлмэридэ мүн лэ хабаатай гэжэ омогорхонобди, — гэжэ хөөрэлдөөнэйнгөө түгэсхэлдэ Н. Н. Хадаханова баяртайгаар мэдүүлбэ.

Город соомнай эгээл таарүү зохид байшан хадаа М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска научна библиотекэ болоно гэжэ олон тоото уншагшаднай хэлэдэг, — гэжэ тус библиотекын директорэй орлогшо Е. М. Жаркова бултанай hанал бодолнуудые нэгэдүүлэн хэлээ hэн.

Зүб даа. Эндэ энэ библиотекын коллектив уншагшадтаа зохёохы байдал байгуулжа, элдэб hонирхолтой хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэн, амжалтатайгаар ажаллажа, зуун жэлэй зула бадаруулан байна.

Б. ДЫМБРЫЛОВА,
манай корр.

БАЯСАН ДУРСАНАБ

Би наhаараа актёр ябаhан хүн гээшэ гэбэзэб даа. 1932 ондо сценын нюусые үшөөл таагаадүй залуу артистнууд буряад драмын театрай үндэhэ hуурииe табижа эхилээ hэмди.

Харин сценын нюусые мэдэжэ абахын тула ном уншаха, эрдэм мэргэжэлээ үдэр бүри дээшэлүүлжэ байха хэрэгтэй байгаа ха юм. Тиимэhээ республиканска библиотекэдэ хандадаг байгааб. Тэрэ үедэ библиотекэ коллектор гэжэ нэрэтэй hэн. Мүнөөнэй городской библиотекын түбхинэhэн байшан соо байдаг hэн.

Театрай асуудалаар абаhан номуудаймни имагтал нэрэнүүдыень бэшэхэ болоо hаа, дэбтэр соо багтахагүй байжа магад. К. С. Станиславскиин, совет театрай үндэhэ hуури табиhан бусад томо режиссернуудай номуудые абадаг hэм. Дэлхэйн театральна ажал ябуулагшадай бэшэhэн гайхамшагта сэсэн номуудшье уншагдаа. Тиихэдэ репертуарай түсэбтэ ямар спектаклиин оруулагдаhанhаа дулдыдан, В. Шекспирэй, Ф. Шиллерэй, Ф. Г. Лоркиин, манай буряад драматургнуудайшье пьесэнүүдые абаха саг гарадаг бэлэй.

Мүн баhа уран hайханай литературануудыешье абадаг hэн бэзэб. Дэлхэйн болон ородой классика, совет уран зохёолшодой номууд манай библиотекэдэ олон шуу.

Гадна республиканска научна библиотекын хуушан газартаа байхада, хэды дахин хэмжээ ябуулгадань хабаадаа hэм. Нэгэтэ суута совет режиссёр А. И. Канинтай хамта уулзалгада хабаадаhан хүм. Максим Горькитой, Константин Сергеевич Станиславскитай, Владимир Иванович Немирович-Данченкотай уулзадаг, хөөрэлдэдэг байhан тухайдаа хөөрэжэ, тэндэ сугларhан хүн зониие hонирхуулаа, баясуулаа бэлэй. Уулзалгын hүүлдэ концерт боложо, Мария Николаевна Степанова бидэ хоёр зүжэгhөө хэhэг наадаа агша hэмди.

Мүнөө түрэл библиотекынгээ зуун жэлэйнгээ ойе тэмдэглэжэ байхада, буряад искусствын хүгжэлтэдэ нилээдгүй ехэ үүргэтэй байhыень hанаандаа дурсан баярлажа hууна6. Научна библиотекын ойн баяр хадаа бултанаймнай hайндэр.

П. НИКОЛАЕВ,
РСФСР-эй габьяата артист.

ТОО, БАРИМТАНУУД

1881 оной сентябриин 11-...Верхнеудинскын нии...н библиотекэдэ 1000 үлүү... ном, 97 уншагшад бай... Библиотекэдэ 1 хүн хү...лжэ байгаа.

* * *

1908 ондо 8420 хэhэг ном, 167 уншагшад тоологдоhон ...а. Жэл соо 6000 ном үгтэhэн юм.

* * *

1922 ондо библиотекэ 18000 хэhэг номтой, 457 уншагшадтай болоод байгаа. Жэл соо 13245 ном үгтэhэн байна.

* * *

1924 ондо библиотекэдэ 6 ...н хүдэлөө.

• • •

1930 ондо 38000 ном, 3000 уншагшад Түбэй библиотекэ-коллектортэ тоологдожо байгаа.

• • •

1941 ондо 55850 хэhэг ном, 7096 уншагшад байhан ...

• • •

1950 ондо библиотекэ 55000 хэhэг номтой, 7700 уншагшадтай болоо.

• • •

1970 ондо 368900 ном, 1500 уншагшад республиканска научна библиотекэдэ тоологдоhон, 375000 ном үгтэhэн байна.

• • •

1975 ондо 698000 ном, 22600 уншагшад байгаа. Энэ жэлдэ 107 хүн эндэ хүдэлөө.

• • •

1981 ондо 1 миллион шахуу ном тоологдоно. Уншагшадай тоо 45000 болохоор хүлеэгдэнэ. Тиихэдэ ном үгэлгэ 1 миллион 300 мянганда хүргэгдэхэ түсэбтэй. Мүнөө 120 хүн хүдэлнэ.

• • •

Совет засагай үедэ республика дотор гүрэнэй библиотекын тоо нилээдгүй олошороо. Илангаяа дайнай hүүлээрхи жэлнүүдтэ, онсолбол, 1946 — 1958 онуудта гүрэнэй библиотекын тоо түргөөр ургаа гэхэ гү, али таба дахин олошорhон байна. Тиигэжэ 54 байhанаа, 251 болоо.

• • •

«Орон дотор библиотекын ажал хэрэгүүдые hайжаруулгын байдал болон хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай 1959 оной сентябрь соо баталhан тогтоолой hүүлээр библиотекын хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэлгэдэ онсо анхарал хандуулагдажа эхилээ. Тиигэжэ 1960 ондо Улаан-Үдэдэ Зүүн-Сибириин соёлой институт библиотекын факультедтэйгээр нээгдээ.

Зураглал

ХОРИН ТАБАН ЖЭЛДЭ

М. Горькиин нэрэмжэтэ библиотекэдэ оробол, үндэр бэетэй, энеэбхилhэн дүүрэн шарайтай, хүхюун зугаатай эхэнэртэй заабол уулзахат. Тэрэмнай эндэ үниинэй хүдэлдэг Елена Даниловна Столярова гээшэ.

Тус библиотекэдэ Елена Даниловна 1957 онhоо хойшо ажаллана.

— Заахан байхадам, эгээл түрүүшын ном — аха тухай ном минии гарта ороо hэн. Тэрэниие минии түрүүшын багша Анна Ивановна (фамилииеньшье мартажархёоб даа) үгөө бэлэй. Тэрэ гэhэнhээ хойшо ном уншаха дуратай болоо hэм, — гэжэ тэрэ бодолгото болон, наhанайнгаа эгээл мартагдашагүй жэлнүүдые дурсан hанана.

Түрэл нютагтаа — Красноярска хизаарай Канск хотодо 1949 онhоо эхилээд, техникум дүүргэhэнэйнгээ hүүлдэ библиотекэдэ хүдэлжэ эхилhэн юм. hүүлдэнь Буряад орондо ерэжэ, Загаран тосхоной библиотекэдэ нэгэ жэл хүдэлөө, гэр бүлэтэй боложо, холоhоо ерэhэн бэри баяр жаргалаа эдлэн, хоёр хүбүүтэй боложо түбхинэжэ hуугаа бэлэй.

Харин 1957 онhоо эхилээд, республиканска научна библиотекэдэ шэнэ номуудые хүбааридаг таhагай ахалагша библиотекареэр үни удаан саг соо Е. Д. Столярова амжалтатайгаар ажаллажа байна.

25 жэл... Олон гү, али үсөөн гээшэ гү? Ямар хадань энэл таhагта үни удаан саг соо ажаллапабта гэжэ hурахада, Елена Даниловна миhэд гээд, иигэжэ харюусаба:

— Аяар хорин табан жэлэй үнгэрөөшье hаа, намда үсэгэлдэр мэтэ үзэгдэнэ. Юундэб гэхэдэ, ажалдаа ерэхэдэмни, hайндэртэ ерэhэн мэтэ hанагдадаг. Үдэр бүри хэhэн, hонигүй ажал нэгэ багаа хүниие хашараадаг гээшэ ааб даа. Харин эдэ үнгэрhэн жэлнүүд соо тиимэ мэдэрэлдэ би нэгэтэшье абтаагүйб. Тиигээд эдэ жэлнүүд соо тус библиотекын хүдэлмэриин хүгжэн hалбарhаниинь бултанда мэдээжэ ха юм.

Тодорхойлбол, энэ таhагай алфавитна каталогой шкаф анхандаа 48 hугалгатай байгаад, мүнөө үедэ тэдэнь 666-да хүргэгдэнхэй.

Олон тоото номуудые, зохёолнуудые тусхай карточкануудаа дээрэ олон дахин дабтан бэшээд, хүдэлмэриин алфавитна каталогто зүбөөр таарууулан табиха гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ. Эндэ эрдэмэй олон тоото hалбарине hайн мэдэхэ, тиимэhээ шэнээр байгуулагдаhан классификацине (ББК) зүбөөр бэелүүлхэ гээшэ энэ таhагай библиотекарь бүхэндэ онсо шухала бшуу.

— Энэ шэнэ классификацине хэрэглэн, номуудые хубаадаг хүдэлмэриие хэр шудалнат? — гэжэ hонирхоходомни:

—«Наhаа эдлэжэ, нарбаа сайтараа hуража яба» гэhэн арадай сэсэн үгэ бии. Тиимэhээ hайшаагдаhан элдэб шэнэ онол аргануудые шудалан хэрэглэхэ гэжэ оролдодогбди. Тиигээдшье манай библиотекэ шэнэ онол аргануудые, мүнөө үеын hонирхолтой дүй дүршэл хүдэлмэридөө хэрэглэдэг. Тиимэhээ Россин эгээл түрүү арбан библиотекын дунда мүн манай библиотекэ оролсодог гэжэ омогорхоноб, — гэжэ харюусаба.

Үнэхөөрөө, байтша оной зун Улаан-Үдэдэ үнгэрhэн Бүхэроссин библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн-семинар энээниие гэршэлээ бшуу. Тиимэhээ Буряадай АССР-эй түбэй гуримаар хүдэлдэг библиотекын дүй дүршэл бүхы гүрэн соомнай нэбтэрүүлэгдэхэ бэзэ гэжэ найдаанабди.

Сугтаа хүдэлдэг нүхэд тухайгаа дулаахан үгэнүүдые тэрэ хэлэдэг. Р. П. Комаха, О. Н. Брыжаха, С. А. Дабеева гэгшэдтэй сугтаа хүдэлхэдөө, ехэ эбтэй эетэй байдагаа хөөрөө hэн.

Тиигээд Елена Даниловна хэды олон хүнтэй уулзажа, дүй дүршэлөө, бэлиг шадабаряа, сүлөөтэй сагаа зорюулаа гээшэб?! hурган хүмүүжүүлэгшэ, багша гэжэ Елена Даниловнае олон хүн нэрлэхэл. Раиса Сафина, Любовь Дедюгина, Валентина Борисова болон бусад түрүүшынгээ алхамые тэрэнэй ударидалга доро хээ.

Иигэжэ Е. Д. Столярова коллективтээ хамта түрэл библиотекынгээ 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтажа байна. Өөрынь хэлэhэнэй ёhоор, ажалайнь үдэр бүхэн hайндэр шэнгеэр үнгэржэ байг лэ!

Г. ДАРИЕВА,
уншагша.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. Д. Столярова залуу библиотекарь Наталья Куцаеватай дүй дүршэлөө хубаалдажа байна.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

СОЁЛОЙ ҺОНИН

ХАНИ БАРИСААНАЙ ХАРГЫГААР

Азербайджанай ССР-эй Гүрэнэй уран зурагай галерейдэ «Буряадай искусство» гэһэн выставкэ нээгдэнхэй. Тус выставкэ РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй болон Азербайджанай ССР-эй Уран зураашадай холбоонуудай үүсхэлээр, Буряадай, Азербайджанай республикануудай Соёлой министерствэнүүдэй дурадхалаар Баку хотодо августын 20-до нээгдэһэн байна.

Азербайджанай ССР-эй соёлой министр З. Н. Багиров, СССР-эй Уран зураашадай холбооной нэгэдэхи секретарь, СССР-эй арадай уран зурааша, академик Т. Т. Салахов, Буряадай Уран зураашадай холбооной түрүүлэгшэ, РСФСР-эй габьяата уран зурааша Д-Н. Д. Дугаров болон бусад тус выставкые нээһэн байна.

Уран зураг, графика, скульптура, театрай шэмэглэл, уран шэмэгэй, гар урлалай бүтээлнүүд, арадай уран бэлигтэнэй хэһэн зүйлнүүд выставкэдэ олон. А. Сахаровскаягай «Түрэл дайдымни түүхэ». «Уула хадаар үүр хираалба» гэһэн линогравюранууд, К. Дульбеевэй «Эхэ болоһон партизан эхэнэр», Д-Н. Дугаровай «Хонишон Г. Рабдаев», Н. Дадуевай «Үнгэрһэн сагай ажабайдал», «Буханоён» гэһэн томо зурагууд, Г. Васильевай, М. Эрдынеевэй, Б. Энкеевэй модон дээрэ хэһэн һиилүүрнүүд, Р. Жимбиевагай бүтээһэн шабар амһартанууд олоной анхаралые татана.

«Аха дүү Буряад республикын искусствын хүгжэлэй һалбарһаниие тус выставкэ гэршэлнэ, буряад арадай онсо өөрсэ бэлигые, газар нютагайнь үндэһэ шарайе бидэндэ харуулба», — гэжэ «Бакинский рабочий» газетэ бэшэһэн байгаа.

Иигэжэ буряад уран зураашадай аха дүү республиканууддта уран бэлигээ харуулжа, хани барисаанай харгые улам һайхан болголсобо гээшэ.

Б. ДОРЖИПАЛАНОВА.

ХҮДӨӨ НЮТАГУУДААР

Буряадаймнай театрнууд зунайнгаа гастрольнуудые үргэлжэлүүлһээр. Республикын кукольна театрай буряад бүлэгэй артистнууд Мухар-Шэбэрэй районой ажалшадай үхибүүдтэ концерт болон зүжэгүүдээ харуулхаяа энэ һарын эхеэр мордобо.

Хүүгэдтэ зорюулагдаһан пьесэнүүдые һаяхан бэшэжэ эхилһэн Баатар Романовай «Мүнхын аршаан» гэһэн зүжэг олондо һайшаагдана. Энэ зүжэгүүдээ Мухар-Шэбэрэй ажалшадта харуулһанайнгаа удаа артистнууд Ага нютагаар аяншалха түсэбтэй.

Б. БАЛРОВА.

АГЫН МАЛШАДТА АЙЛШАЛБА

Буряадай АССР-эй гүрэнэй филармониин артистнууд республикынгаа худөө нютагуудаар ябажа, мэргэжэл шадабаряа харуулхаһаа гадна, Агын болон Усть-Ордын автономито округуудай ажалшадта айлшалдаг.

Буряадай гүрэнэй филармониин «Баяр» гэжэ эстрадно-цирковой бүлэг һара хахадай турша соо Шэтын областиин Ононой районой, мүн Агын Буряадай автономито округой худөө нютагуудаар гастрольдо ябаба. Тиихэдээ бэлиг шадабаряа малшадта, тарялашадта бэлэглэжэ, ажал хэрэгтэнь туһалаа. Агын округой Дульдаргын районой Зүдхэли, Шанда ли, Үзөөн, Алхана, Табтаанай нютагуудаар айлшалхадаа, суглаарагшадай магтаал һайшаалда хүртэһэн байна.

Энэ бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ — Буряадай АССР-эй габьяата артист иллюзионист Владимир Цыренжапов эди шэдитэ элдэб фокусуудые харуулжа, суглаарагшадые ехэтэ һонирхуулба.

Дуушад Аюша Данзанов, Дэлгор Хунтохеева гэгшэд буряад, ород арадай дуунуудые, совет композиторнуудай зохёолнуудые уран нугалбаритай гаар гүйсэдхэжэ, хэрагшадай зүрхөө альга ташалгаар угтагдаа. Хатаршан Наталья Иванова буряад, монгол, энэдхэг, молдаван болон бусад арадуудай хатарые уян нугархайгаар гүйсэдхэбэ.

Конферансье Лазарь Чимитов худөөгэй ажалшадай ажабайдалда зорюулагдаһан басниинуудые, шог шүлэгүүдые шадамар бэрхээр уншаа.

Иигэжэ Буряадай гүрэнэй филармониин артистнууд худөөгэй ажалшадые соёлой талаар хангаха хүдэлмэреэ амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Ж. БАТОМУНКУЕВ.

«НҮХЭДЭЙ ДҮХЭРИГ»

Поэт В. Намсараевай ээлжээтэ ном хэблэлһээ һаяхана гараба. Энэ ном «Ленинэй нэрэ», «Нүхэдэй дүхэриг», «Аян зам дүтэтэй, холотой, аяг зан муутай, һайнтай» гэһэн гурбан бүлэгһөө бүридэнэ. Хоёрдохи бүлэгэйнь гаршаг бүхы номойнь нэрэ болгогдоо.

Поэт агуу ехэ вождь Ленин тухай бодомжолхоһоо гадна, хани нүхэсэл тухай, хүнэй абари зангай һайн, муу шэнжэ тухай уран хурсаар бэшэнэ.

Хани нүхэсэл тухай домоглоһон «Нүхэдэй дүхэриг» гэһэн томохон шүлэгые поэмэ шье гэжэ нэрлээ һаа, болоомоор хэш. Юрэдөө, уншагшадай сэдьхэлдэ хадуугдама мүрнүүд ном соо олон даа.

М. ДАНИЛОВА.

ДИПЛОМДО ХҮРТЭБЭ

Илангаяа һүүлэй хоёр-гурбан жэлэй туршада оперо болон балетэй театрта залуу хүсэн яһала нэмээ. Дуршалтай мастернуудтай хамта зохёохы хүдэлмэридэ, шэнэ зүжэг табилгада залуу артистнар эдэбхитэйгээр хабаадана. Ажабайдалай үнэн талые баталан харуулдаг, манай гуманис ёһо гуримые магтан дууладаг тэдэ зүжэгүүд олоной һайшаалда хүртэдэг гэжэ мэдээжэ. Оперын болон балетэй гол партинуудые залуу олон артистнар гүйсэдхэдэг.

1978—1979 болон 1979—1980 онуудай сезонуудта залуу артистнартай ябуулагдаһан хүдэлмэриин дүнгэй гаргагдахада, зохёохы залуу ажалтаниие, сурталай-политическэ болон мэргэжэлэй ургалтын талаар хүмүүжүүлгэдэ амжалта түйлаһанайнгаа түлөө оперо болон балетэй академическэ театр СССР-эй Соёлой министерствын коллегиин шиидхэбэреэр III шатын дипломоор, 1200 түхэригэй мүнгөөр шагнагдаба.

Театральна шэнэ сезондо бэлигтэй залуушуулые олоор хабаадуулһан һонин зүжэгүүд табигдаха бэзэ гэжэ харагшаднай хүлеэнэ.

Ж. ЗИМИН,
Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын хүдэлмэрилэгшэ.

ШЭНЭ МУЗЕЙ НЭЭГДЭХЭНЬ

Буряад орэноймнай арадай аман зохёолой, уран бэлигэй дүлэн унтаришагүй ха юм. Энээниие байгша оной июль һара соо этнографическа музейдэ үнгэргэгдэһэн аман зохёолой зангилта һайндэр гэршэлээ һэн.

Хяагта хотодо арадай аман зохёолой музей байгуулха талаар эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри эхилбэ. Тус музей ирданай сагай һумэ соо байгуулагдахаар хараалагдажа, тэрэниие шэнэлэн һэльбэхэ хүдэлмэри эхилжэ байна. Энэ хүдэлмэри Москва хотоһоо ерэһэн уран зурааша А. И. Панфилов хүтэлбэрилнэ.

Манай республикын зохёохы хүдэлмэрилэгшэдэй бүлэг түрүүшынгээ экспедициие Бэшүүрэй ба Хяагтын районуудаар үнгэрөө юм. Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музейн хүдэлмэрилэгшэ Ю. Г. Хилгуева, Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын научно-методическа түбэй хүдэлмэрилэгшэ М. Л. Воробьев, уран зурааша А. И. Панфилов гэгшэд энэ бүлэгтэ хабаадаа. Худөө нютагуудаар ябажа, республикымнай уран бэлигтэнтэй энэ бүлэг танилсаа.

Элинсэг хулинсагуудһаамнай үе дамжан, гамтайгаар хадагалагдан, хадуудан ерэһэн дуунуудые, шүлэгүүдые, үльгэр түүхэнүүдые тэдэнэр бэшэжэ абаһан байна.

Республикын научно-методическа түбэй хүдэлмэрилэгшэд тус музей байгуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададсана.

И. С. КЛИНОВСКАЯ,
республиканска нэгэдэмэл музейн таһагые даагша.

ТАСС • АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

МЕКСИКЫН ПРЕЗИДЕНТЫН ҮГЭ

МЕХИКО. Мексикын президент Хосе Лопес Портильо правительствын ажал ябуулга тухай элидхэл конгресс дээрэ хэбэ. Мүнөөнэй уласхоорондын байдал шахардуу, зүришэлдөөн һүжэржэ, 50-яад онуудта үзэгдэһэн «хүйтэн дайнай» оршон байдал һэргээгдэжэ байна гэжэ президент тусхайлан тэмдэглэбэ. Буу зэбсэгүүдые таһалгаряагүй үрдилдэн түхеэрэлгэ горитойгоор хизаарлаха һэдэлгэ түүхэдэ түрүүшынхеэ гаргаһан ОСВ-2 тухай договорто гар табилгаһаа бүхы дэлхэй ехэ юумэ хүлеэһэн байгаа.

Гэхэ зуура, ОСВ-2 тухай договорые эсэслэн баталхын орондо, харин хүн түрэлтэнэй түүхэдэхи эгээн хорото муухай зэбсэг — хүниие олоор хюдаха нейтронно бомбо бүтээхэ ба сугларуулха ябуулга хэгдэнэ. Энэнь шахардуу байдалые саашань улам дэбэргэнэ, «хүйтэн дайнай» эгээн муу сагта тэхэрихэ ябадал тохёолдуулна гэжэ президент тусхайлан тэмдэглээ.

Куба ба Никарагуатай Мексикын харилсаан тухай хэлэхэ зуураа, Х. Лопес Портильо иигэжэ мэдүүлбэ: Мексикые эдэ оронуудтай холбодог хани барисаанай, харилсаанай һабаашануудые бүри бэхи болгохо хараа бодол баримталан, Мексикын правительство тэдэниие хүсэд бүрин дэмжэдэг байһанаа, бүхы арадуудай өөһэдынгөө байдал өөһэдөө тодорхойлхо эрхын гол ёһонуудые наринаар сахидаг байһанаа элирхэйлнэ. Кубын ба Никарагуагай арадууд хүсэл эрмэлзэлдэнь хариусахаар, өөһэдынь түүхээр тодорхойлогдоһон социально-экономическа хүгжэлтын зам шэлэн абанхай. Мексикэ эдэ оронуудые дэмжэнэ, энэнээ саашадаашье үргэлжэлүүлхэ байха.

Хосе Лопес Портильо оронойнгоо экономическа байдал тухай хэлэхэдээ, национальна экономикомнай бүхы дээрээ барагаар хүгжэнэ гэжэ тэмдэглэбэ. Промышленна үйлэдбэриин ехэ хубинь гүрэнэй сектортэй гү, али промышленна предприятинуудай болон компаниинуудай мэдэлдэ байдаг.

ВАШИНГТОН. «Вашингтон пост» газетэ Мексикын президентын хэлэһэн үгые шэнжэлхэ зуураа, иигэжэ бэшэнэ: Мексикын ба США-гай гадаадын политикын хоорондоо илгаатай байһые президент эрид үгэнүүдээр тэмдэглээд, нейтронно зэбсэг бүтээхэ тухай шиидхэбэриие, Карибска далайн оршон тойронхи оронууд тушаа США-гай баримталдаг политикын олохон зүйлнүүдые буруушаажа хэбэ.

США ЭЗЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙШҮҮЛЫЕ ҮМЭГШЭЛНЭ

ООН-ой Аюулгүйн Соведтэ

НЬЮ-ЙОРК. Холбоото Штадууд дэлхэйн нэгэдэлдэ сэхэ зүрижэ, Анголын Арадай Республикада эсэргүү Урда-Африкын хархисуудай эзэрхэг түримхэй ябуулгануудые үмэгшэлэн, эзэрхэг түримхэй дебтолго болюулха, ЮАР-ай сэрэгүүдые дары гаргаха эрилтэ табиһан шиидхэбэриин проектые ООН-ой Аюулгүйн Соведтэ буруушаажа дуугаа үгөө. Энэ проектын түлөө Соведэй 13 гэшүүн дэмжэжэ дуугаа үгэһэн байна.

Тиимэ болохолоороо, Вашингтоной засагаархид дуугаа үгэлгын үедэ һаналаа барина Англиин түлөөлэгшын зүгһөө үнэндөө дэмжэгдэн, сүлөөтэ Африкын ба дэлхэйн олониитын һанал бодолые хэрэгсэнгүй, дээрэлхүү ёһоор аашалһан, тиигэжэ Африкын залуу нацинуудай хүсэл эрмэлзэлдэ харшаар хандадаг байһанаа үшөө дахин харуулаа, национально-сүлөөрэлтын рика түбиин урда зүгтэхи блеэ дааһан гүрэнүүдэй байдалые тогтууригүй болгохо зорилготой Преториин засагаархидай хараа бодолдо адли политика баримталдаг байһанаа элирхэйлээ.

ИРАНДАХИ БАЙДАЛ

ТЕГЕРАН. «Джомхурийе Эслами» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, һаһа барагша М. Дж. Бахонарай орондо Оборонын дээдэ соведэй гэшүүн, меджелисэй депутат Ходжат-оль-Эслам али Хосейни-Хаменеи засаг барагша Исламска республиканска партиин шэнэ хүтэлбэрилэгшээр партиин Центральна соведэй заседани дээрэ һунгагдаа.

Премьер-министрэй канцеляриида тэһэрэлгын болохо үеэр 8 хүн алуулһан, 23 хүн шархатаһан байгаа гэжэ эндэ хүулитэ ёһоор соносхогдобо. Шархатагшадай дунда — оборонын министр. Иранай Оборонын дээдэ соведтэ аятолла Хомейниин түлөөлэгшэ байһан полковник С. М. Намджу, полициин начальник-полковник Вахид Дастгерди, газарай сэрэгүүдэй командалагшын орлогшо генерал Шарафгах, тэрэшэлэн премьер-министрэй хэдэн тушэмэд бии.

Иранай исламска трибуналай шиидхэбэринүүдээр үшөө 39 хүн — зүүнэй тала баридаг эмхинүүдэй гэшүүд ба хамаатад сааззалагдаһан байна. Албан зүргаануудта «Исламска революциие сахин хамгаалагшадай» комитедүүдтэ зэбсэглэмэл хүнүүдэй добтолһон тухай мэдээсэлнүүд Иранай элдэб городуудһаа орожо үргэлжэлһөөр.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

БРАЗИЛИА. ЕХЭ КАМПАНИ ЭХИЛБЭ.

Бразилиин Компартиие (БКП) элеэр хүдэлмэрилдэг болгохо эрилтэ табиһан ниитэ национальна кампани эндэ эхилээ. Демократическа реформонуудые улам гүнзэгырүүлхэ, БКП-гэй ажал ябуулга эрхилхыень хорихоёо болихо уряануудтай суглаанууд, митингнууд бүхы орон дотор болоно.

СОЛСБЕРИ. БАЯН УРГАСА.

Зимбабвиин республикада мүнөө жэл кукурузын баян ургаса абтаба. Энэнь үлэмжэ ороохоёо Африкын бусад оронуудта худалдаха арга олгоно. Жэлэй һүүл багта 100 мянган тонно ороохо Замби, Танзани, Кенидэ эльгээхээр түсэблэнхэй. Тэрэшэлэн энэ жэлдэ ехэ ган гасуурһаа хохидоһон Баруун Африкан хэдэн оронуудта туһаламжа үзүүлхээр хараална.

ВЕНЭ. ТУСХАЙ КОМИТЕТ ТОГТООГДОО.

«Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүдые тараан тодхолго буруушаан тэмсэхэ комитет» Австриин Фоpарльберг нютагта тогтоогдобо. Энэ комитет американ ядерна ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхохо гэһэн НАТО-гай түсэб тулалдуулха зорилготой. Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор тиимэ зэбсэг тодхохо баазанuудай нэгэн Австриин хилэдэ дүтэхэнэ, Баруун Германиин Кемпетен хото шадар эмхидхэгдэхээр хараалагдаһан юм ха.

Тус комитедтэ политическэ ба ниитын элдэб эмхинүүдэй түлөөлэгшэд ороно. Тэдэнэр олоной митингнүүд, жагсаалнуудые эмхидхэхэ, мүн НАТО-гай тэрэ харата түсэбые буруушааһан мэдүүлгэдэ гар табюулха байна.

МАПУТУ. МЭРГЭЖЭЛТЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭДЫЕ БЭЛДЭНЭ.

Мозамбигай Арадай Республикада байгша оной эхинһээ хойшо элдэб мэргэжэлнүүдтэй мянга гаран хүдэлмэришэд бэлдэгдээ. Тэдэнэр түргөөр һургаха түбүүдтэ заалгажа, ажалай шухала дадал дуршал шудалһан, эрдэм болон техникын һүүлэй үеын түйлалтануудтай танилсаһан байна.

Шадамар хүдэлмэришэдые бэлдэлгэ — ФРЕЛИМО-гой партиин, НРМ-гэй правительствын шиидхэхэ тон шухала зорилгонуудай нэгэн болоно.

Мозамбигай энэ зорилгоёо бэелүүлгэдэнь Советскэ Союз, бусад социалис гүрэнүүд ехэ туһа хүргэнэ. Совет багшанар техническэ мэргэжэл олгодог оронойнь олохон һургуулинуудта хүдэлмэрилнэ. «СССР-тэ бүтээгдээ» гэһэн тэмдэгтэй харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд, приборнууд, зэр зэмсэгүүдые алинье ПТУ-да хаража болохо.

ДЕЛИ. ҺУРАГШАДАЙ ХАБЛААДАХА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИ.

Индиин ниислэлдэхи һургуулинуудай ахалагша классуудай 50 шахуу һурагшад «Бал Бхаван» гэжэ үхибүүдэй бүхэиндиин байшангай эмхидхэһэн, үхибүүдэй түрүүшын научна конференцидэ хабаадаба. Эдэнэр бултадаа эрдэм шудалха дуратай, техническэ шэнжэлэлэй ба модель бүтээлгын кружогуудта һурадаг байна. Конференцидэ хабаадаһан эдиршүүл нүхэрлэн танилсахаһаа гадна, мүн наранай элшэ хүсэ ашаглаха асуудалнуудые шиидхэхын түлэ Индиин эрдэмтэдэй бүтээжэ байгаа хүдэлмэри тухай, сагай уларил уридшалан тодорхойлхо мүнөөнэй онол арганууд тухай олон шэнэ, һонирхолтой юумэ мэдэхэ болоо. Эдэ асуудалнуудаар Индиин мэдээжэ мэргэжэлтэдэй лекцинүүдэй уншагдахатай хамта, документальна ба научно-дэлгэрэнгы фильмүүд харуулагдаһан байна. Иимэ уулзалганууд саашадаа һара бүхэндэ «Бал Бхаванда» үнгэргэгдэхэ.

СПОРТ — СПОРТ

АЛТАН НАМАРАЙ УРИЛДААН

Профсоюзай - комсомолой шанда хүртэхын түлөө хүнгэн атлетикын урилдаагаа «Труд» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн Дээдэ-Онгостойдо боложо, зуу гаран хүн хабаадаһан байна.

Республикымнай промышленна предприятинуудай, тэрэ тоодо Буряадай мебель бүтээлгын, модо болбосоруулгын комбинадай, Сэлэнгын ЦКК-гай, шэлэй заводой, «Электромашина», «Теплоприбор» заводуудай Хандагатайн леспромхозой 11 командын хүнгэн атледууд мүрысэжэ, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлһэн байха юм. Нэхэмэл галаб хубсаһанай фабрикын команда урилдаанда түрүүшынхеэ хабаадаа.

А. Говорин гэгшэд илалта түйлаа.

Хүнгэн атледууд назаданай зурган бүлэгөөр мүрысэбэ. Эгээл түрүүлэн басагад 1000 метртэ урилдаһан байна. Хандагатайн леспромхозой командые түлөөлһэн Новоильинскэ дунда һургуулиин 7-дохи классай һурагша Нина Андриевская түрүү һуури эзэлжэ, хурдан солбон байһанаа харуулаа. Энэл командын түлөөлэгшэ Сэсэгма Бадмацыренова 2000 метрые 8 минута 31 секунда соо гаталжа, суглаарагшадай альга ташалгаар угтагдаба. Нёдондо жэл тэрэ 1000 метртэ урилдахадаа, хоёрдохи һуури эзэлээ һэн. «Электромашина» заводой командын гэшүүд Саша Плотникова, Лена Палагина гэгшэд удаадахи һууринуудта гараба.

БМДК-гай командын түлөөлэгшэ Тамара Цой 3000 метртэ илаа. «Электромашина» заводһоо Юлия Зайцева — хоёрдохи, БМДК-һаа Ольга Мурзина гурбадахи шангуудта хүртэһэн байха юм.

2000 метртэ урилдаһан эдир хүбүүдэй дунда илангаяа шанга тэмсэл болобо. Түрүүшын дүхэригтэ Хандагатайн леспромхозһоо ерэһэн Андрей Грабовский бултанһаа урилдаба, гэбэшье фиништэ хүрэтэр оройдоол зуугаад метрэй үлөөд байхада, Сэлэнгын ЦКК-гай командын гэшүүн Леонид Котенко тэрэниие ахижа, илалта түйлаһан байна. «Электромашина» заводой командын түлөөлэгшэ Сергей Рябчук гурбадахи һуури эзэлбэ.

Аха наһанай эдиршүүл 3000 метртэ старт абаба. А. Фадеев, Ю. Столопов, Залуушуул 5000 мянган метртэ урилдаа. Сэлэнгын ЦКК-гай командаһаа В. Налабардин, И. Софронов гэгшэдэй хоорондо шанга тэмсэл болобо. Эндэ Владимир урилдаһан байна. БМДК-гай түлөөлэгшэ В. Пушкарев хүндэлэлэй табсангай гурбадахи шатада гараа.

Эхэнэрнүүд 5000 метртэ урилдажа, прибор бүтээлгын заводой командын гэшүүн Татьяна Уварова түрүүлэн фиништэ хүрэжэ ерээ.

Мүрысөөнэй түгэсхэлдэ эрэшүүл 5000 метртэ урилдаба. Улаан-Үдын оньһожоруулагдамал шэлэй заводой командын капитан Николай Черепко бултанһаа хурдан сүлхэ байжа, алтан намарай урилдаанай чемпион болобо. Нёдондо жэл энэ зайда тэрэ гурбадахи һуури эзэлээ һэн. В. Собенников (БМДК), А. Сукнев («Теплоприбор») удаалахи һууринуудта гараһан байна.

Дүнгүүдые согсолходо, «Электромашина» заводой команда илажа, «Труд» бүлгэмэй областной соведэй дамжуулгын кубогаар, Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба. Хандагатайн леспромхозой урилдаашад — хоёрдохи, Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинадай спортсменүүд гурбадахи һуури эзэлээ.

М. СУТУРИН.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: эдиршүүлэй дундаһаа илажа гараһан Андрей Фадеев; илажа гараһан командануудай капитануудта шагналнууд барюулагдаба.

Авторай фото.

ТОБШОХОН…

БОКС. Социалис… дай Хани барисаа… нуудай зунай V Спа… Венгриин Арадай … кын хэдэн хото … болож дүүрэбэ. … арба гаран зүйлөө… тулалдаанууд болоб… юм. Уласхоорондын … спортын мастер А… Дугаров боксоор … үнгэргэгдэһэн мү… хабаадахадаа, бронз… ляар шагнагдаа. … хэлэхэдэ, боксдо … шуул тэрээнһээ бүри… жалта хүлеэһэншье…

• •

Боксоор СССР-эй … нат августын 29-һөө … риин 10 болотор … хотодо үнгэргэгдэжэ… Оронойнгоо бүхы … республикануудай ар… лэйн шадабаритадта… Буряадай АССР-эй … түлөөлэгшэд, тус… СССР-эй спортын мас… В. Намжилов, Б. … Р. Будаев, Г. … спортын мастерта … дууд Ю. Мангатаев, … дулин, Б. Бадмаев, … ников гэгшэд энэ ех… сөөндэ хабаадана. … республикын иимэ ол… лөөлэгшэд СССР-эй … надта түрүүшынхеэ … дажа байна гээд тэм… тэй.

БАРИЛДААН. … таба дахин чемпион … Алиевай шанда хүртэ… лөө уласхоорондын … сөөн һаяар Дагестанай … эй ниислэл хотодо … Манай республикын … бэрхэ залуу бариль… спортын мастернууд … Айсуев, Юрий Ма… Александр Милгадаев… тын мастерта кандида… бэрэл Цыренжапов бо… сад энэ ехэ мүрысөөн… баадахала оншохой.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКА. … бирь болон Алас-Дурн… зоньн мүрысөөн Хаб… хотодо болож дүүрэбэ… най республикын 15 … атлет эндэ хабаадажа… гэжэл шадабаряа дэ… һэн байха юм. «Трудов… зервы» бүлгэмэй түлөө… спортын мастер Евгени… никова 1500 метртэ … гараа. Энэ бүлгэмэй с… мастер Ольга Рымаре… метртэ 2 минута 05,9 … да саг харуулжа, … рч эзэлбэ. Зүүн Сиб… технологическа инст… студентка Наталья Со… дүтын зайнуудта хүрд… бон байба. Иигэжэ ман… публикын 8 хүн сент… эхеэр Опел хотодо … лэхэ РСФСР-эй чемп… хабаадаха эрхэдэ хүрт…

ДААМ. Һурагшадай … да уласхоорондын … РСФСР-эй түрүү һуури… хын түлөө мүрысөөн М… ско областиин Раменс… тодо болож дүүрэбэ. «… тэ даам» гэжэ бүхэ… мүрысөөндэ 16 област… заар болон автономито… публикын суглуулагдам… манданууд хабаадаһан … Буряадай АССР-эй эди… таршад иимэ ехэ мүры… түрүүшынхеэ хабааджа… олохон командые ахиж… бадахи һуури эзэлбэ. … Үдын 43-дахи һургуули… дахи классай һурагша… Аненхонов нэгэдэхи … дээрэ наадахадаа, гурб… һуури эзэлбэ. Тэрэ 9,5 … абаһан байна. 13-дахи … гуулиин 10-дахи класса… рагша Владимир Тереч… бадахи хюлгэ дээрэ на… шадай дундаһаа илажа… ба. Тэрэ 14 очко абаа… рагшадаймнай энэ амжа… тренер Завелинский ехэ… бьятай юм.

Б-М. ЖИГЖИТ…

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Продукциин шанар һайжаруулха» — түрүү бэшэг. Таряа хураалга болон үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ зорюулагдаһан материалнуудай суглуулбари. «Республикын ажалай үдэр» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. ТАСС-ай шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Партийна ажабайдал». «Гаргаша багаар хээд, ехэ үрэ дүн түйлахын түлөө» — Н. Кирдеевэй статья. «Зөөлэн алтан, шухала түүхэй эд хаана гээгдэнэб? — П. Писаревай статья. «Таряа хураалта дээрэ хүдэлэгшэдэй ажал яажа түлэгдэхэб?» — М. Тушиновай статья. «Совет орон: шэнэ һонин» — ТАСС-ай суглуулбариһаа.

Гурбадахи хуудаһанда. «Газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалха» — Валентина Николаева-Терешковатай хэһэн хөөрэлдөөн. «Бумбэрсэг дэлхэйн һонин» — ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаһаа эльгээһэн мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. АПН-эй материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Түрэл хизаарни, Байгалайм уймэн нютаг» — байгаали тухай материалнуудай суглуулбари. «Энээнэй түлөө хүдэлхэдэ болохол гээшэ» — П. Спасскиин статья.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

Спортлотонуудай августын 29-дэ гэргэгдэһэн 35-дахи тиражай дүнгүүд Спортивна лотерейн главна управл… согсолобо.

«49-һөө 6-ень таaxa спортлото»: 454.201 билет ороо. Зургаан номер шье таабагүй, табан номер (10 карточка) таагшад — 3.904 түхэриг, дүр… номер (700 карточка) тааһан хүнүүд — 58 түхэриг, г… бан номер (14155 карточка) таагшад 4 түхэриг а… байна.

«36-һаа 5-ень таaxa спортлото»: 2.161781 билет о… Табан номер (15 карточка) таагшад — 8.774 түхэр… дүрбэн номер (1939 карточка) тааһан хүнүүд — 104 … хэриг, гурбан номер (52546 карточка) таагшад 6 түх… абаха.

«Спортлотонуудай» 35-дахи тиражай шүүбэринүүд с… тябриин 9-һөө октябриин 8 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС)

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Эдир уран бэлигтэн». 10.35 — «Структура момента» — уран һайханай телефильм. (1—2 серинүүд). 12.45 — Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Баримтата фильмүүд.

Улаан-Үдэ. 17.00 — «ТВ-гэй адресууд». 17.20—Киноочерк.

Орбита. 17.30 — «Онтохондо айлшаар». «Новые приключения муравья и блохи» — уран һайханай фильм. (1-дэхи сери).

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Байгал» программа. 19.25 — «Саяан». «Худөөдэ ажалай халуун хаһа түлэгтөө».

Орбита. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — Хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн. Канадын кубок. Швеци — СССР (Канадаһаа дамжуулга). 22.00 — «Время». 22.35 — «Энэ шэдитэ һайхан дэлхэй» — фильм-концерт. 23.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.30 — «Хилын саанахи эстрадын хүгжэм ба аялганууд». 24.15 — Спортын программа: 1. Велоспортоор дэлхэйн чемпионат. Прагаһаа дамжуулга. 2. Дзюдогоор дэлхэйн чемпионат. Нидерландаһаа дамжуулга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Хилээмэн дабһан» — баримтата фильм. 13.10 — «Совет уран зурагта коммунистын образ». 13.40 — «Географи». 5 кл. «Географическа нээлтэнүүдэй түүхэһээ». 14.10 — А. М. Горький. Эртын рассказууд. 15.00 — Природсведени. «Танигдаагүй газарта зүг шэгээ яажа олохоб». 15.20 — «Уран зохёолшод В. И. Ленин тухай». В. Катаев хөөрэнэ. 15.45 — Түүхэ. 7 кл. «Манай ороной газар дэйда дээрэ мүндэлһэн эртэ урдын гүрэн». 16.40 — «Парашюдай дэргэдэ байһан хүн» — баримтата фильм.

Орбита. 17.00 — «Москвагай комсомолой хэрэгүүд».

Улаан-Үдэ. 17.30 — Буряадай АССР-эй Гостелерадиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 18.00 — Баримтата фильм.

Орбита. 19.00 — С. Островой уран шүлэг.

Улаан-Үдэ. 19.45 — Киноочерк.

Орбита. 19.55— Дамжуулгын программа. 20.00 — «Кинонгоор аяншалагшадай клуб». 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15 — «Кино һурагшадай анхаралда». 22.00 — «Время». 22.35 — «Осенняя история» — уран һайханай фильм. (1, 2 серинүүд).

Редактор Р. Б. ГАРМА…

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35. редактор — 2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, информации — 2-34-05, перевод — 2-54-95, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-35-95, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория — 2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.

Н-03588. Заказ № 204. Индекс 5801